

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
Katedra historie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Historie plzeňského muzejnictví.
Historicko-architektonický vývoj muzeí v Plzni**

Michal Juránek

Vedoucí práce: PaedDr. Helena Východská

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michal JURÁNEK**
Osobní číslo: **P10B0464P**
Studijní program: **B7106 Historická studia**
Studijní obor: **Historie se zaměřením na vzdělávání**
Název tématu: **Historie plzeňského muzejnictví, historicko-architektonický vý-
voj muzeí v Plzni**
Zadávací katedra: **Katedra historie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- Autor shromáždí dostupnou literaturu a prameny týkající se dané problematiky.
- Autor analyzuje historický vývoj muzejnictví v Plzni.
- Autor podá systematický, kulturní, historický a architektonický popis muzeí v Plzni.
- Autor specifikuje význam institucí v minulosti i pro současnou dobu.

Rozsah grafických prací: Fotografie, plánky

Rozsah pracovní zprávy: 115 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- 1. FRÝDA, František. Plzeňská městská zbrojnice. Plzeň: Západočeské muzeum, 1988. 39 s.
- 2. FRÝDA, František. Západočeské muzeum v Plzni 1878 - 2008. Plzeň: Západočeské muzeum, 2008. 130 s. ISBN 978-80-7247-61-7.
- 3. NĚMEC, František. Soupis sbírek Západočeského muzea v Plzni: Lepidoptera. Část 1. Plzeň: Západočeské muzeum, 1985. 76 s.
- 4. ŠEDO, Ila. Soupis fondu knihovny výměn Západočeského muzea. Plzeň: Západočeské muzeum, 1951. 138 s. ISBN 80-85125-08-0.
- 5. Sborník Západočeského muzea v Plzni. Supplement: historie. Plzeň: Západočeské muzeum, 1988. 22 s.

Vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Helena Východská
Katedra historie

Datum zadání bakalářské práce: 6. června 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: 31. března 2013

J. Coufalová
v.r. J. Coufalová, CSc.

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.

děkanka

Jan Kumpěra
Prof. PhDr. Jan Kumpěra, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 19. října 2012

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, 2013

.....

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval především vedoucí bakalářské práce PaedDr. Heleně Východské, za její ochotu, trpělivost, cenné rady, připomínky a metodické vedení práce, bez jejíž přičinění by tato práce nevznikla. Velké poděkování patří PhDr. Františku Frýdovi, řediteli Západočeského muzea a kurátorovi muzea generála Pattona Ivanu Rollingerovi. Zvláštní poděkování patří všem vedoucím a zástupcům muzeí, kteří mi dopomohli k úspěšnému dokončení práce, za jejich vstřícný přístup, poskytnutí cenných materiálů a informací. Také bych chtěl poděkovat své rodině za její trpělivost a ochotu, kterou mi prokázali během psaní této práce.

OBSAH

Str. č.

ÚVOD	4
1. ZÁPADOČESKÉ MUZEUM V PLZNI	
1.1 Historie západočeského muzea	7
1.1.1 Vznik muzea.....	7
1.1.2 Osobnosti spojené se začátky plzeňského muzejnictví.....	8
1.1.3 Události v letech 1939-1945.....	12
1.1.4 Vývoj muzea po 2. světové válce.....	14
1.2 Budova Západočeského muzea v Plzni.....	14
1.2.1 Historie budovy.....	14
1.2.2 Interiér budovy.....	15
1.2.3 Rekonstrukce budovy.....	17
1.3 Sbírký.....	18
1.3.1 Historické vědy.....	18
1.3.1.1 Oddělení prehistorie.....	18
1.3.1.2 Oddělení starších dějin.....	18
1.3.1.3 Oddělení novějších dějin.....	24
1.3.1.4 Oddělení záchranných archeologických výzkumů..	25
1.3.2 Uměleckoprůmyslové sbírky.....	25
1.3.3 Přírodovědné sbírky.....	28
1.4 Muzejní expozice.....	29
1.5 Propagace.....	30
2. NÁRODOPISNÉ MUZEUM PLZEŇSKA	31
2.1 Historie Národopisného muzea.....	31
2.2 Budova Národopisného muzea.....	32
2.3 Národopisné sbírky.....	33
2.4 Muzejní expozice.....	34
2.5 Propagace.....	35

3.	MUZEUM LOUTEK	37
3.1	Vznik Muzea loutek.....	37
3.2	Osobnosti plzeňského loutkářství.....	37
3.3	Budova Muzea loutek.....	38
3.4	Muzejní expozice.....	39
3.5	Propagace.....	41
4.	MUZEUM CÍRKEVNÍHO UMĚNÍ PLZEŇSKÉ DIECÉZE V PLZNI	42
4.1	Vznik Muzea církevního umění plzeňské diecéze v Plzni.....	42
4.2	Budova Muzea církevního umění plzeňské diecéze v Plzni.....	42
4.3	Muzejní expozice.....	43
4.4	Propagace.....	45
5.	MUZEUM DR. ŠIMONA ADLERA	46
5.1	Vznik Muzea Dr. Šimona Adlera.....	46
5.2	Dr. Šimon Adler.....	46
5.3	Muzejní expozice.....	47
5.4	Propagace.....	47
6.	MUZEUM STRAŠIDEL	48
6.1	Vznik Muzea strašidel.....	48
6.2	Muzejní expozice.....	48
6.3	Propagace.....	49
7.	PIVOVARSKÉ MUZEUM	50
7.1	Vznik Pivovarského muzea.....	50
7.2	Budova Pivovarského muzea.....	50
7.3	Muzejní expozice.....	51

7.4	Propagace.....	52
8.	PATTON MEMORIAL PILSEN.....	53
8.1	Vznik muzea Patton Memorial Pilsen.....	53
8.2	Muzejní expozice.....	53
8.3	Propagace.....	54
	ZÁVĚR.....	55
	SUMMARY.....	56
	POUŽITÁ LITERATURA.....	57
	OSTATNÍ ZDROJE.....	58
	OBRAZOVÁ PŘÍLOHA.....	60

ÚVOD

Na území města Plzně se nachází 7 muzeí, z nichž 4 jsou pod záštitou Západočeského muzea v Plzni. Jedná se o Západočeské muzeum v Plzni, Národopisné muzeum, Muzeum církevního umění plzeňské diecéze v Plzni a Muzeum loutek. Posledním muzeem patřícím pod instituci Západočeského muzea v Plzni, je Muzeum Dr. Šimona Adlera, které se nachází v Dobré Vodě u Hartmanic. Ostatní muzea, kterým se ve své absolventské práci věnuji, zřizují jiné instituce nebo soukromí majitelé. Jedná se o Muzeum strašidel, Pivovarské muzeum a muzeum Patton Memorial Pilsen.

Vznik muzejnictví v Plzni je neodmyslitelně spojeno s několika významnými osobnostmi a také budou počátky plzeňského muzejnictví už navždy spjaty se „Spolkem přátel literatury a vědy české“, stejně tak, jako s rokem 1878, který je nejzásadnějším rokem v historii plzeňského muzejnictví. Nejdůležitějším pojmem předkládané práce je samozřejmě pojem **muzeum**. Jedná se o stálou instituci ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřenou veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, vzdělání, výchovy a potěšení. Muzea nám zachovávají nejen „stopy“ dávno vymřelých civilizací, ale i ukazují, jak se žilo v nedávných dobách a jaký pokrok lidstvo za tu dobu udělalo. Muzeum je vlastně pomyslný most mezi minulostí, přítomností a budoucností a dokumentuje vývoj společnosti na základě sbírkotvorné činnosti. O svých poznatcích a výsledcích své práce seznamuje muzeum širokou veřejnost, na základě publikací, propagačních materiálů, vlastních webových stránek, atd. Muzejní práce představuje soustavné restaurování sbírkových předmětů a úzkou spolupráci s archeology.

Ve své bakalářské práci **„Historie plzeňského muzejnictví, historicko-architektonický vývoj muzeí v Plzni“** se zabývám popisem a vývojem muzejnictví v Plzni od jeho počátků, tzn. vzniku muzea v Plzni v roce 1878 až po současné plzeňské muzejnictví, tzn. do roku 2013. Dále se ve své práci věnuji historicko-architektonickému vývoji budov muzeí v Plzni. Uvedené téma jsem se rozhodl zpracovat, protože se zajímám o historii, respektive muzejnictví. Ve své bakalářské práci poukazuji na některé velice důležité události, které se staly v dějinách plzeňského muzejnictví (od prvních myšlenek na vytvoření muzea, několikaletého úsilí při jeho

vzniku, válečnými událostmi, spojení muzeí v roce 1948, až po současnost). Jedná se tedy o analýzu vývoje muzejnictví v Plzni. Cílem mé absolventské práce je snaha o podrobný přehled a podání informací o jednotlivých plzeňských muzeích do jedné publikace, protože si myslím, že podobná práce v současné odborné literatuře není dostupná.

Bakalářskou práci jsem rozčlenil do osmi kapitol. Každá kapitola se věnuje určitému muzeu, které se nachází v Plzni nebo patří pod Západočeské muzeum v Plzni, jako např. již zmíněné Muzeum Dr. Šimona Adlera v Dobré Vodě u Hartmanic. Ve své absolventské práci jsem postupoval systematicky. Nejprve jsem se zabýval muzei, která spravuje Západočeské muzeum v Plzni, a poté jsem se věnoval ostatním plzeňským muzeím. V každé kapitole mé práce je popsán **vznik muzea**, kde je přehledně uvedeno, kdy a proč dané muzeum vzniklo. V kapitolách **muzejní expozice**, se zabývám podrobným popisem současných expozic muzeí, popř. jejich nejhodnotnějšími vystavovanými předměty. Dále jsem se při zpracování bakalářské práce věnoval **propagaci muzeí**, tzn. jaké výstavy muzea v současné době pořádají, zda vydávají pravidelně knižní publikace či sbírky, propagační materiály, a zda se v muzeích pravidelně konají dny otevřených dveří nebo jiné podobné akce. Muzeím, která se nacházejí v historických objektech je věnován i přehledný **historicko-architektonický popis budov**, od jejich vzniku, rekonstrukcí až po současný stav. U nejrozsáhlejší a nejzásadnější kapitoly „Západočeské muzeum v Plzni“ jsem se podrobně rozepsal i o **historii a vzniku plzeňského muzejnictví**, což patří, podle mého názoru, k nejdůležitějším kapitolám mé absolventské práce.

Ve své bakalářské práci se pochopitelně zabývám i problematikou organizace muzeí, získáváním jejich sbírek a sbírkových předmětů, ať již darem či koupí. Důležitým faktem, který si zaslouží pozornost je činnost muzea, konání výstav, přednášek, vydávání publikací, autentičnost, atraktivita a samotné expozice, protože to vše přivádí stále nové návštěvníky do Plzeňských muzeí.

Jistou spornou otázkou pro mne byl objekt Techmania Science Center o. p. s., který je určen především pro děti a mládež a který prezentuje interaktivní exponáty, jež na základě návštěvníkova impulsu formou hry přibližují určitý matematický či fyzikální

princip. Podle mého názoru se tedy jedná o experimentální centrum, nikoli o muzeum, a proto jsem se Techmanii Science Center v předkládané práci nezabýval.

Všechna muzea jsem v nedávné době navštívil a pořídil jsem aktuální fotodokumentaci. Vybrané fotografie jsou součástí mé bakalářské práce. O každém muzeu jsem se snažil z dostupné literatury shromáždit co nejvíce informací o vzniku, budově, významných osobnostech spojených s historií muzea, expozicích a způsobech propagace. V přístupu k těmto informacím mi dopomohly především odborné publikace. Nejvíce jsem využil materiálů Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje, dále sbírek Západočeského muzea v Plzni, propagačních materiálů jednotlivých muzeí a také hodnotných odkazů na internetu. Dalším přínosným zdrojem pro mě byly rozhovory se zaměstnanci muzeí, ať už osobní nebo prostřednictvím medií, např. rozhlasu. Samozřejmě jedním z nejdůležitějších zdrojů pro mě byla samotná návštěva jednotlivých expozic muzeí. Návštěva muzeí mě velmi obohatila, neboť jsem se dozvěděl nepřehledné množství nových informací. Některá plzeňská muzea jsem navštívil poprvé a příjemně mě překvapila, jiná naopak zklamala.

Tématu muzejnictví se věnuje především PhDr. František Frýda, ředitel Západočeského muzea v Plzni, jehož publikace „**Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008**“ mi při psaní bakalářské práce velice pomohla. Velmi přínosným zdrojem pro mě bylo i osobní setkání s PhDr. Františkem Frýdou, který mi poskytl vyčerpávající rozhovor. Velmi příjemně mě překvapila ochota a vstřícnost, kterou mi všichni zaměstnanci jednotlivých muzeí věnovali, po zjištění, že pracuji na své bakalářské práci.

1. ZÁPADOČESKÉ MUZEUM V PLZNI

1.1 Historie Západočeského muzea v Plzni

1.1.1 Vznik muzea

O založení plzeňského muzea se pokusil, již v roce 1847, profesor a ředitel plzeňského premonstrátského gymnázia, **Josef Stanislav Zauper** (1784 – 1850)¹. Josef Stanislav Zauper byl česky mluvící Němec ze severních Čech, který přeložil do němčiny a vydal Homérovy eposy Iliada (1826) a Odysea (1827). Josef Stanislav Zauper psal o dějinách Plzně (spis Pilsens alte Chronik – 1835)². Součástí muzea měly být i městské a gymnaziální sbírky. Sbírkou byla rozsáhlá a členila se na 4 skupiny: náboženské předměty, ukázky přírodnin a geologie, historie a umění, vědní obory³. V roce 1851 se o založení muzea v Plzni, z iniciativy Obchodní a živnostenské komory v Plzni, neúspěšně pokusil i **Ignác Schiebl** a v roce 1867 Hugo Jelínek. Nejvýznamnějším rokem pro plzeňské muzejnictví byl rok 1878, kdy „Spolek přátel literatury a vědy české“, založil muzeum a vypracoval jeho stanovy, podle nichž se měly v muzeu shromažďovat historické, národopisné a přírodovědné předměty. Muzeum mělo vykonávat i funkci průmyslového muzea.

Obecní zastupitelstvo města Plzně založilo 8. listopadu 1878 Obecní muzeum pro město Plzeň a západní Čechy. Muzeum bylo otevřeno dne 24. července 1880 v přízemí gymnázia ve Fodermayerově ulici, tzn. na místě dnešní Státní vědecké knihovny v Plzni. Sbírkou muzea se velice rozrostly především díky darům od občanů, a proto bylo muzeum dne 7. listopadu 1888 rozděleno na dva samostatné ústavy – Západočeské umělecko-průmyslové muzeum a Městské historické muzeum.

1 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni, 120 let Plzeňských muzeí*. Plzeň: Západočeské muzeum, 1998, s. 1.

2 KUMPERA, Jan. *Osobnosti a západní Čechy. I. díl (do poloviny 19. století)*. Plzeň, Ševčík, 2005, s. 373.

3 FOUĐ, Karel. *Paměť Plzeňského kraje - Muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*. Plzeň: Plzeňský kraj, 2008, s. 164.

V roce 1888 bylo rozhodnuto o výstavbě nové budovy muzea, kterou navrhl a vyprojektoval v roce 1895 architekt Josef Škorpil, ředitel umělecko-průmyslového muzea. V novém objektu byly v roce 1913 představeny veřejnosti Sbírkou historického i uměleckoprůmyslového muzea.

Dne 23. října 1901 bylo rozhodnuto, že se muzeum pojmenuje **Historické muzeum císaře a krále Františka Josefa I. v Plzni a Západočeské umělecko-průmyslové muzeum císaře a krále Františka Josefa I.**, zároveň bylo opatřeno nápisem: **Francisco Josephinum.**

Sbírkou Národopisného muzea se zpřístupnily veřejnosti v roce 1915, v Gerlachovském domu v Dřevěné ulici.

1.1.2 Osobnosti spojené se začátky plzeňského muzejnictví

PhDr. Fridolín Macháček

F. Macháček byl muzeolog, organizátor českého muzejnictví, archivář, učitel, vědec, historiograf, vlastenec a demokrat⁴. Narodil se 20. března 1884 v Praze a zemřel 29. března 1954 v Plzni. Jako funkcionář Svazu československých muzeí velmi zasáhl do českého muzejnictví⁵. Stal se ředitelem Historického muzea v Plzni. Zabýval se také soudnictvím, místopisem, hudebním životem a zachraňoval materiály z poněmčeného území⁶. Fridolín Macháček studoval historii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Dne 1. května 1907 nastoupil jako tajemník do Městského historického muzea v Plzni. Nejprve v muzeu uspořádal a uložil sbírkové fondy a vybudoval kvalitní expozici, která byla zpřístupněna veřejnosti v roce 1913. K expozici vydal průvodce.

4 Webové stránky Západočeské univerzity v Plzni, dostupné z:

<http://www.zcu.cz/research/publications/?id=43885776>. [12. 3. 2013].

5 ŠPÉT, Jiří. *Fridolín Macháček jako muzeolog a organizátor českého muzejnictví*, Plzeň: Západočeské muzeum, 1996, ISBN 80-85125-83-8, s. 7

6 Webové stránky Českého hudebního slovníku osob a institucí, dostupné z:

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=4848#literatura1374. [12. 3. 2013].

V roce 1908 začal Macháček pořádat pravidelné tématické výstavy, odborné přednášky, popularizoval činnost muzea v tisku. V roce 1909 vydal první svazek sborníku⁷ a položil tak základy i pro vědeckou publikační činnost muzea. PhDr. Fridolín Macháček byl přesvědčen o tom, že aby bylo „venkovské“ muzeum úspěšné, musí mít nejdříve perfektně zpracovány a uloženy sbírky i instalaci pro veřejnost. Poté se může kvalitně rozvinout výchovně vzdělávací činnost, jako např. konání výstav, trvajících obvykle 2 – 4 týdny. Výstavy Macháček rozdělil do dvou skupin, a to: doplňkové a rozšiřující. Macháček usiloval i o to, aby muzeum podporovalo i všechny vědecké práce k historickému probádání okresu. Při svých vystoupeních se osvědčil jako dobrý analytik poměrů, jehož soudy byly reálné a závěry realizovatelné. Požadoval, aby se muzea nezaměřovala pouze na sběratelství, ale také na promyšlený regionální výzkum a více se zapojovala do společnosti, kultury a vědeckého dění.

Macháček byl 35 let členem muzejní rady Svazu československých muzeí vlastivědných⁸. Od roku 1939 – 1952 byl předsedou Svazu a do roku 1954 předsedou čestným. Macháček se věnoval publikační činnosti a to především *revizi muzeí*⁹, *síti muzeí*¹⁰, *pojetí muzea* - roce 1937 Macháček definoval muzea jako: „ústavy pro sbírání, konzervování, pořádání, instalování a publikování historických památek v užším smyslu slova, a to buď v originálech, nebo kde to není možno v kopiích“¹¹ a *instalování sbírek*¹².

7 ŠPĚT, Jiří. *Fridolín Macháček jako muzeolog a organizátor českého muzejnictví*, Plzeň: Západočeské muzeum, 1996, ISBN 80-85125-83-8, s. 7 – 8.

8 Mezi členy poradního sboru patřili např. Z. Wirth a K. Guth. FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 10.

9 Prvním článkem k tomuto tématu byl: „Péče naší samosprávy o místní muzea“ (Národní listy r. 62, č. 345 z 17. 12. 1922). ŠPĚT, Jiří. *Fridolín Macháček jako muzeolog a organizátor českého muzejnictví*, Plzeň: Západočeské muzeum, 1996, ISBN 80-85125-83-8, s. 13.

10 Např. ve stati: „O muzejním Svazu i jeho časopisu“ (r. 1, 1925, s. 1 – 4). ŠPĚT, Jiří. *Fridolín Macháček jako muzeolog a organizátor českého muzejnictví*, Plzeň: Západočeské muzeum, 1996, ISBN 80-85125-83-8, s. 15.

11 ŠPĚT, Jiří. *Fridolín Macháček jako muzeolog a organizátor českého muzejnictví*, Plzeň: Západočeské muzeum, 1996, ISBN 80-85125-83-8, s. 17.

12 Např. v článku: „O instalaci našich muzeí“ (Národní listy, č. 137 z 18. 5. 1924). ŠPĚT, Jiří. *Fridolín Macháček jako muzeolog a organizátor českého muzejnictví*, Plzeň: Západočeské muzeum, 1996, ISBN 80-85125-83-8, s. 18.

V roce 1941 byl Macháček penziován. V roce 1944 byl pro odbojovou činnost zatčen a poslán do internačního tábora a později do koncentračního tábora ve Flossenbürgu. Po návratu se opět ujal předsednictví Svazu. Po osvobození už do plzeňského archivu a muzea nenastoupil.

Ladislav Lábek

L. Lábek byl zakladatel a dlouholetý ředitel Národopisného muzea Plzeňska, významný pracovník v oboru národopisu muzeologie a kulturní historie města Plzně. Narodil se 27. 1. 1882 v Plzni a zemřel 26. 5. 1970 v Plzni¹³. Již od dětství Lábek sbíral staré mince, kamínky, známky, brouky a staré listiny a tomuto sběru a třídění věnoval velkou péči. V roce 1902 nastoupil Lábek v Praze na místo expedienta a přihlásil se za člena Společnosti přátel starožitností. V Praze psal články o památkách Prahy. V roce 1904 nastoupil na vojnu do Prachatic. Po návratu do civilu si Lábek pořídil fotoaparát, kterým dokumentoval nejen své sbírky, ale i architektonické památky. V Plzni absolvoval Lábek vyšší obchodní školu a po desetileté účetní praxi se stal roku 1909 samostatným obchodníkem¹⁴. Dne 1. září 1909 si Lábek otevřel v Plzni obchod s papírnickým zbožím, uměleckým průmyslem a starožitnostmi a pořádal tam různé výstavy. V roce 1909 založil Ladislav Lábek s přáteli Kroužek přátel starožitností s cílem vybudovat v Plzni národopisné muzeum. Na přelomu roku 1911 a 1912 uspořádal Národopisnou výstavu Plzeňska v plzeňské Měšťanské besedě.

Zanedlouho začal Lábek instalovat národopisnou expozici Plzeňska v Gerlachovském domu v Dřevěné ulici. V roce 1914 však musel Ladislav Lábek narukovat, a proto musela být příprava expozice přerušena. Dne 28. září 1915 otevřel Lábek první expozici Národopisného muzea Plzeňska. V roce 1918 se stal pracovníkem muzea a průběžně doplňoval stávající expozici, vybudoval studijní knihovnu, pořádal přednášky a odbornou muzejní práci doplňoval vlastní publikační činností. Expozici přemístil do Chotěšovského domu na náměstí Republiky v Plzni. Expozici

13 MADEROVÁ, Marie. MAZNÝ, Petr. *Plzeň očima Ladislava Lábka*, Plzeň: Starý most, s. r. o., 2003, ISBN 80-239-1693-9, s. 7.

14 Časopis Národního musea, oddíl věd společenských. Ročník CXXVI, 1957. s. 76.

Národopisného muzea rozdělil na tyto úseky: *práce – bydlení – strava – oděv – zvyky rodinné a výroční – zábava*.

V červenci 1925 byl Ladislavem Lábkem, ředitelem Národopisného muzea¹⁵ zpracován evidenční muzejní systém a evidenční systém správy sbírek, již byl donedávna základem všech směrnic pro správu sbírek v galeriích a muzeích.

Ladislav Lábek napsal cca 300 odborných a populárních článků a zorganizoval cca 60 výstav nejen v naší republice ale i v zahraničí¹⁶. Např. výstavy: Plzeňský kroj (Klatovy, 1922), Plzeň v letech čtyřicátých (1934), Poutní obrázky a medaile (1937), Plzeňské vzpomínky na W. A. Mozarta (1941)¹⁷. Velmi důležitá byla rovněž publikační a přednášková osvětová činnost. Nejvíce přednášek Lábek věnoval oboru numismatiky.

Za 2. světové války byl Lábek pensionován, ale po skončení války se vrátil zpět na své pracoviště. Ladislav Lábek musel v roce 1963 odejít do důchodu, jako nepohodlná osoba. Národopisné a kulturně historické bádání Lábka ale ukončilo až jeho úmrtí v roce 1970.

Ředitelem Uměleckoprůmyslového muzea se stal v r. 1922 univerzitní profesor **dr. Jindřich Čadík**, který byl uznávaným zakladatelem klasické archeologie na Karlově univerzitě. Na základě archeologických výzkumů **Vladislava Škorpila**, vypracoval velké množství sbírek z antického Pantikapaia (dnešní Kerče). Dne 3. července 1944, byl profesor dr. Jindřich Čadík, ředitel Uměleckoprůmyslového muzea, zatčen¹⁸.

15 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 10.

16 MADEROVÁ, Marie. MAZNÝ, Petr. *Plzeň očima Ladislava Lábka*, Plzeň: Starý most, s. r. o., 2003, ISBN 80-239-1693-9, s. 9.

17 Časopis Národního musea, oddíl věd společenských. Ročník CXXVI, 1957. s. 77.

18 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni, 120 let Plzeňských muzeí*. Plzeň: Západočeské muzeum, 1998, s. 3.

1.1.3 Události v letech 1939 - 1945

Vlivem nástupu totalitního režimu bylo v březnu 1939 uzavřeno legionářské Muzeum osvobození – expozice Historického muzea. Německá státní policie přesunula dne 19. července 1940 část sbírek na neznámé místo. Dne 31. července 1942 bylo vydáno nařízení, podle kterého nesměli vedoucí pracovníci bez zvláštního povolení podávat zprávy do novin a byli zbaveni svobodné práce i rozhodování. V Plzni byl dne 13. října 1942 zřízen tzv. **Kulturamt**, jehož ředitelem se stal **Reinhard Pozorny**. Cílem Pozorného bylo hluboce zasáhnout do české kultury¹⁹. Pozorny se zanedlouho ukázal jako vůdce všech německých akcí, „odstranil“ PhDr. Fridolína Macháčka i dr. Jindřicha Čadíka.

PhDr. Fridolín Macháček byl dne 17. ledna 1944 zatčen²⁰. Dr. Bayer, správce národopisného muzea, který převzal po Macháčkovi a Čadkovi vedení ústavů, měl dopadnout stejně, ale díky jeho dobré taktice, se plán Pozorného neuskutečnil.

Správci knihoven, muzeí, obchodních akademií, hudebních škol, atd., museli nastoupit každou středu k raportu na radnici a Pozornému vykládat o činnosti svého ústavu. Pozorný jim poté sdělil svá přání a výtky. Muzea musela každý měsíc podávat písemné zprávy.²¹ Pozorný nařizoval kupovat a vystavovat především obrazy německých malířů, německé publikace a pořádat výstavy německých krojů. Z tohoto důvodu muzea raději navenek omezovala svoji činnost a soustředila se na vnitřní práci.

Dne 15. března 1943 bylo oznámeno všem muzeím, že „odborník“ dr. Ulrich Nicolai z Eisenachu v Bavorsku, provede reorganizaci muzeí a bylo nařízeno²², aby všichni

19 *Národopisné museum Plzeňska za německé nadvlády 1939 – 1945*, Plzeň, Společnost pro národopis a ochranu památek, 1945, s. 5.

20 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 11.

21 *Národopisné museum Plzeňska za německé nadvlády 1939 – 1945*, Plzeň, Společnost pro národopis a ochranu památek, 1945, s. 5.

22 *Národopisné museum Plzeňska za německé nadvlády 1939 – 1945*, Plzeň, Společnost pro národopis a ochranu památek, 1945, s. 7.

byli poslušni jeho pokynů. Zpočátku se zdálo, že se budou pouze slučovat všechny tři ústavy v jeden celek, ale později se ukázalo, že bude vše probíhat zcela jinak.

Dr. Ulrich Nicolai zaslal všem muzeím svůj návrh nové instalace sbírek. Ředitel Národopisného muzea napsal k tomuto elaborátu připomínky a následně byl proto v listopadu 1943 povolán k dr. Nicolaiovi, kde byl donucen vzít své připomínky zpět, jinak bude svého úřadu zbaven a předán pracovnímu úřadu. Zanedlouho se začaly vyklízet místnosti v přízemí Národopisného muzea, aby tam mohla začít nová instalace. Vyklizení však znamenalo úplné zničení muzejních sbírek. Na místě řemeslného oddělení a zemědělství měla vzniknout městská zbrojnice.

Z důvodu nedostatku času při stěhování se skládaly předměty pouze na podlahu a díky opatrnosti pracovníků nedošlo k úplnému zničení materiálu. Fotografický a listový archiv v mnoha stech krabicích a knihovna s 2000 svazky byly přestěhovány do druhého poschodí Chotěšovského domu. Sbírký Národopisného muzea, dříve v krásně upravených místnostech, se staly skladištěm, do kterého chodili Němci a vybírali si podle libosti předměty, které by se jim hodily²³. Ke konci války zachránil správce muzea před Němci mnoho broušených sklenic a šperků, které uschoval. Dr. Nicolaiovi pak správce vzkázal, že je uschoval před náletem, aby nebyly zničeny. Díky podrobným inventářům a lokačnímu katalogu bylo zjištěno, kolik věcí bylo z muzea odneseno²⁴. Při náletech spojeneckých armád, koncem roku 1944 a počátkem roku 1945, byla poškozena nejen budova muzea, ale i muzejní sbírky.

23 *Národopisné museum Plzeňska za německé nadvlády, 1939 – 1945*, Plzeň, Společnost pro národopis a ochranu památek, 1945, s. 12.

24 *Národopisné museum Plzeňska za německé nadvlády, 1939 – 1945*, Plzeň: Společnost pro národopis a ochranu památek, 1945, s. 14.

1.1.4 Vývoj muzea po 2. světové válce

Všechna plzeňská muzea byla dne 8. března 1948 sloučena a nazvána: „Západočeské muzeum v Plzni“. Následně byl Archiv města Plzně vyčleněn ze Západočeského muzea. Do Státní vědecké knihovny v Plzni se v roce 1950 přemístila knihovna Historického muzea a poté v roce 1953 se přerозdělily mezi muzeum a Západočeskou galerii, obrazy a plastiky. Muzeum bylo v roce 1958 spojeno s Krajským střediskem státní památkové péče a ochrany přírody a nazváno: „Krajský vlastivědný ústav v Plzni“, avšak v roce 1960 se Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody osamostatnilo.

Na místě bývalé sladovny, bylo dne 8. května 1959²⁵ otevřeno Pivovarské muzeum²⁶, které od března 1987 vlastní Plzeňské pivovary, s. p., v Plzni.

Jednotlivá oddělení Západočeského muzea používají od roku 1992 historické názvy, a to: Západočeské muzeum v Plzni – Historické muzeum, Přírodovědné muzeum, Národopisné muzeum, Uměleckoprůmyslové muzeum, Knihovna Západočeského muzea.

Západočeské muzeum patří od roku 2001 Plzeňskému kraji. Za tuto dobu byly zrekonstruovány sály hlavní budovy a konzervovány a restaurovány sbírky. Prostory muzea jsou využívány i pro přednášky, výstavy jiných organizací, společenské akce a koncerty.

1.2 Budova Západočeského muzea v Plzni

1.2.1 Historie budovy

Budova Západočeského muzea v Plzni se nachází při jihovýchodní straně

25 VOGELTANZ, Evžen. *Pivovarské muzeum*. Plzeň: Západočeské muzeum, 1993, s. 2.

26 Pobočka Západočeského muzea v Plzni. FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 12.

Františkánského kláštera²⁷, ve Vnitřním městě, na rozhraní Kopeckého a Šafaříkovo sadů, spadající pod Městskou část Plzeň 3. Jedná se o reprezentativní monumentální trojkřídlou trojpatrovou budovu v novorenesančním slohu, která je zapsaná v Ústředním seznamu kulturních nemovitých památek, pod rejstříkovým číslem ÚSKP – 15665/4-4118, od 3. května 1958²⁸. Budova je jednou z dominant historického jádra města.

Historie budovy se začala vyvíjet již v roce 1888, kdy rozhodlo obecní zastupitelstvo v Plzni o výstavbě nové budovy muzea. Budova byla postavena podle návrhu a projektu Josefa Škorpila, architekta a tehdejšího ředitele Umělecko-průmyslového muzea²⁹. Nové muzeum bylo postaveno na jihovýchodě historického jádra města, v místech bývalých městských hradeb. V roce 1895 byly předloženy projektové práce a hrubou stavbu úspěšně dokončila v roce 1898 plzeňská firma Eduard Kroh. Stavební práce byly finalizovány v roce 1899.

Ve zvýšeném přízemí byly umístěny expoziční prostory, ale i rozsáhlý konferenční sál a knihovna. V prvním patře se nacházel honosný výstavní sál, osvětlený stropem, který byl prosklený.

1.2.2 Interiér budovy

Na vnitřní výzdobě muzea se podílelo mnoho předních umělců. Interiér muzea má výrazné stopy secese. Architekt Josef Škorpil navrhl i vnitřní vybavení např. expoziční

27 Františkánský klášter v Plzni s kostelem Nanebevzetí Panny Marie byl založen kolem roku 1300, stavba kostela byla dokončena kolem roku 1350 a stavba kláštera kolem roku 1380. Klášter byl v letech 1433–1434, za husitského obléhání velmi poškozen a téměř 50 let se opravoval. V roce 1611 byla přistavěna kaple Nejsvětější Trojice. Františkánský klášter byl poničen také v roce 1618 za Mansfeldova obléhání. Věž z konce 16. století byla v roce 1676 upravena. Na přelomu 17. a 18. století byl klášter částečně přestavěn do barokní podoby J. Augustonem. Klášter byl zrušen roku 1950. Webové stránky Atlasu Česka dostupné z: <http://www.atlasceska.cz/plzensky-kraj/byvaly-frantiskansky-klaster-plzen> [17. 11. 2012].

28 Webové stránky Národního památkového ústavu dostupné z: <http://monumnet.npu.cz> [19. 11. 2012].

29 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 7.

vitríny a mobiliář muzejní knihovny a studovny. Sochař a profesor Uměleckoprůmyslové školy v Praze, Celda Klouček³⁰ navrhl secesní štukovou výzdobu v sálech, i plastickou výzdobu fasády.

Ve druhém patře se nachází reprezentační sál, tzv. Jubilejní sál císaře a krále Františka Josefa I., který byl věnován padesátiletému výročí jeho panování. Augustin Němejc, český malíř, který ve svých obrazech zachycoval především život prostých lidí na Plzeňsku a autor opony plzeňského divadla J. K. Tyla³¹, vytvořil v jubilejním sálu tři lunety, zobrazující hold Plzeňska a západních Čech panovníkovi. Nad secesním ozdobným krytem krbu je umístěna, v barokním rámu, podobizna císaře Františka Josefa I. od Františka Ženíška. Lustr v jubilejním sálu je novodobý, křišťálový, vyrobený ze sklárny v Kamenickém Šenově. V současné době je v jubilejním sálu vystavena expozice nazvaná Míšeňský porcelán.

Vojtěch Eduard Šaff, který byl sochařem ve Vídni a v Čechách³², v roce 1900 doplnil výzdobu hlavního schodiště Západočeského muzea rozsáhlým reliéfem s motivem české báje o Ctiradovi a Šárce, nazvaným „Dívčí válka“. Reliéf má délku 16 m a výšku 1,3 m³³.

František Křížík³⁴ v Západočeském muzeu vytvořil a nainstaloval diferenciální

30 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni, 120 let Plzeňských muzeum*. Plzeň: Západočeské muzeum, 1998, s. 2.

31 Z webových stránek Nepomucka přístupných z: <http://www.nepomuk.tapta.cz/augustin-nemejc/> [30. 11. 2012].

32 Z webových stránek encyklopedie Brna přístupných z: http://encyklopedie.brna.cz/homemmb/?acc=profil_osobnosti&load=2162 [30. 11. 2012]

33 FRÝDA, František. METLIČKOVÁ, Jarmila. *Západočeský historický sborník 1*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 1995. s. 160.

34 František Křížík (1847–1941) byl významný český elektrotechnik a vynálezce. Zdokonalil obloukovou lampu s automatickým řízením vzdálenosti uhlíků, v Praze roku 1888 vybudoval první elektrárnu v Československu. OPAVA, Zdeněk. *Elektřina kolem nás*. Praha: Albatros, 1985, ISBN 13-724-85, s. 312.

obloukové lampy³⁵ se samočinnou regulací světelného oblouku, které nahradily původní plynové osvětlení budovy. Původní lustry byly zrestaurovány a modernizovány a osvětlují nyní schodiště a vestibul muzea.

V období druhé světové války byla poškozena rozměrná okna s vitrážemi, která byla později zrekonstruována do původní podoby.

1.2.3 Rekonstrukce budovy

V roce 1984 budovu muzea poškodila dřevokazná houba, a proto bylo nutné začít v roce 1985 s rozsáhlou rekonstrukcí objektu, při které byly vyměněny dřevěné krovy za ocelové, střešní krytina i věžní nástavby, a nakonec se zrekonstruoval i interiér. Při rekonstrukci byly vystavěny komunikační věže s výtahy a šatna, a zrekonstruovány inženýrské sítě. Muzeum bylo v roce 1998 zčásti přístupné veřejnosti. Jubilejní sál byl slavnostně otevřen 27. dubna 2000.

V současné době se připravuje oprava části fasády Západočeského muzea v Plzni, která má být rozdělena do tří etap. V I. etapě, má být provedena oprava fasády levého křídla objektu. Ve všech etapách budou opraveny kamenické prvky a kamenné sokly, omítky, obklady, štukové výzdoby, truhlářské, zámečnické, klempířské prvky, budou provedeny nové fasádní nátěry a osazeny ochrany proti holubům³⁶.

35 Křižíkova lampa byla představena na světové Pařížské Elektrotechnické výstavě v roce 1881 a Křižík za ni získal zlatou medaili. Obloukovou lampu si nechal Křižík v roce 1880 patentovat pod názvem „Křižík-Piette“ – patentována byla za peníze továrníka Pietta, v celé Evropě i Americe. Svě první obloukové lampy předvedl poprvé v Plzni 18. srpna 1881 v plzeňském divadle. František Křižík – nejen český Edison. Časopis Světlo. 6, 2007, s. 60 – 63.

36 Webové stránky Veřejné soutěže dostupné z: <http://www.verejnasoutez.cz/> (28. 1. 2013)

1.3 Sbírkky

Západočeské muzeum vlastní v současnosti mnoho odborných oddělení a přibližně 2 miliony sbírkových předmětů. Tento počet řadí ZČM k předním muzejním institucím v České republice.

1.3.1 Historické vědy

1.3.1.1 Oddělení prehistorie

První velkou sbírkou jsou výzkumy F. X. France, jehož archeologické práce přesahovaly úroveň archeologického bádání tehdejší doby. Oddělení se podílí na mnoha výzkumných projektech, např. Západočeská hradiště, jejich lokace a zaměření pro účely památkové ochrany.

1.3.1.2 Oddělení starších dějin

Z pozůstatků Historického muzea vzniklo v roce 1966 oddělení starších dějin.

a) *Fond numismatiky a faleristiky* – obsahuje evropskou numismatiku (od antiky po současnost), medailistiku, faleristiku, signistiku a varia. Numismatická sbírka obsahuje cca 62 280 evidenčních čísel³⁷. Předměty z této sbírky byly pořízeny z darů, nákupů na aukcích České (Československé) numismatické společnosti a Společnosti přátel drobné plastiky, i vlastním sběrem (archeologické výzkumy), převodem³⁸.

37 Na zpracování numismatické sbírky se v minulosti zasloužili především V. Tumpach (fond medailí), MUDr. V. Darebník (mince) nebo Mgr. V. Švancar. FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 38.

38 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 35.

Dělí se na 5 dílčích podsbírek:

- *platidla*
- *drobná plastika*
- *medaile*
- *faleristika*
- *ječného sbírka*

Platidla – tento fond je nejpočetnější podsbírkou. Obsahuje oběžné i pamětní mince, bankovky, státovky, šeky, poukázky, losy, náhradní platidla z českých zemí a ČSR, ČSSR, ČSFR, ČR, Rakouska, Rakouska-Uherska³⁹, Německa a Německých států, ostatní střední Evropy, západní a jižní Evropy, Ruska a SSSR, Turecka, USA, Latinské Ameriky, Blízkého Východu, Dálného Východu, ostatní Asie a Afriky. Tato sbírka zahrnuje období od antiky⁴⁰ (sbírka antických mincí – cca 1500 ks) po současnost. V tomto fondu jsou zastoupeny zejména předměty z vrcholného středověku a novověku. U mincí středověkého českého státu se zde objevují všechny nominály všech panovníků, mimo denárové období⁴¹.

Drobná plastika – tato sbírková část je tvořena spolkovými pamětními, sportovními, čepicovými, podnikovými odznaky, přívěšky, kotiliony, sportovními cenami, atd. z českých zemí a Československa, Německa, Rakouska-Uherska z období 19. a 20. století.

Medaile – tento fond obsahuje medaile, plakety, kovové známky (na jídlo, nápoje, chmelové, zálohové, psí, na telefony), svátostky z Čech a Československa,

39 Až do počátku roku 1919 u nás platila stará rakousko-uherská měna. Dne 25. února 1919 byla provedena měnová odluha, uzavřeny hranice a do 9. března proběhla selekce a kolkování bankovek. *Sborník Západočeského muzea v Plzni, Historie, Supplement*, Plzeň: Západočeské muzeum v Plzni, 1998, ISBN 80-85125-97-6, Plzeň, 1998, 1. vydání, str. 11, 12.

40 Antické a starověké keltské mince zastupují 5 % této podsbírky. FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni, 120 let Plzeňských muzeí*. Plzeň: Západočeské muzeum, 1998, s. 10.

41 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 36.

Německa, Francie, Ruska a SSSR. Představuje předměty od 16. do 20. století. V této sbírce nalezneme prosté řemeslné medaile, ale i zlaté a stříbrné, z obecných kovů, skla, keramiky, kůže, umělých hmot a kartonu. Zajímavostí jsou galvanoplastické kopie německých renesančních a barokních medailí a plaket. Součástí sbírky jsou i razidla k medailím⁴².

Faleristika – v této sbírce jsou vystaveny civilní i vojenské řády a vyznamenání (kříže, medaile, hvězdy), kvalifikační, pamětní, bojové a záslužné odznaky. Předměty pocházejí z Československa, střední Evropy, Ruska a SSSR, USA, západní, severní a jižní Evropy, ojediněle z Turecka, Číny, Koree, Vietnamu, z období od počátku 19. století po současnost. Zajímavostí této sbírky jsou ukázky dekorací duchovně-rytířských řádů (johanitů, lazariánů, Božího hrobu, německých rytířů).

Ječného⁴³ sbírka mincí – tato velká a regionálně významná sbírka zahrnuje české mince a medaile, pocházející z období od 10. (denáry) do 19. století. Ječného sbírka představuje předměty pouze z českých zemí⁴⁴.

b) Fond militárií – je specializován na palné krátké i dlouhé zbraně (předovky, zadovky, automatické, opakovací), chladné (sečné, bodné, dřevcové-cepy, řemdihy z 15. století a turnajové dřevce z 16. století), výstrojní součásti, uniformy (i čepice, přilby, nášivky, boty, protiplynové masky, hodnostní označení, zaměřovací a pozorovací přístroje, náboje, polní lahve, jídelní misky). Obsahuje cca 4800 předmětů ze středověku, raného novověku, novověku, až po současnost, z Čech a Československa, Rakouska

42 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 36.

43 JUDr. Josef Ječný – známý numismatik, bývalý ředitel magistrátu města Plzně, finančně zajištěný (nákup cenných předmětů). FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 35 - 36.

44 Z webových stránek centrální evidence sbírek dostupných z: <http://ces.mkcr.cz> [30. 11. 2012]

a Rakouska-Uherska, Německa, střední a západní Evropy, Ruska a SSSR, Asie, USA a Blízkého Východu. Převážně se jedná o předměty z 19. – 20. století⁴⁵. V roce 1878 muzeum získalo zbytek historické městské zbrojnice z 14. – 17. století. Velký nárůst sbírek byl způsoben také dary a převody od Armády České republiky, Policie České republiky i jiných ozbrojených sborů v ČR⁴⁶.

Předměty této sbírky byly získávány dary, nákupy od sběratelů, ve starožitnostech, v prodejnách se zbraněmi, převody, archeologickými výzkumy a vlastním sběrem.

Sbírku militární tvoří 5 dílčích fondů:

- *Městská zbrojnice - Zbraně*
- *Ochranné odění Městské zbrojnice*
- *Středověké palné zbraně z Horšovského Týna*
- *Srovnávací či základní sbírka zbraní muzea*
- *Uniformy a výstrojní součásti*

Fond zbraní městské zbrojnice – v této sbírce jsou zastoupeny první palné zbraně českých zemí od 14. – 15. století až po polovinu 17. století (husitské hákovnice, píšťaly – arkebuzy (poloháky) z 16. století i doutnákové muškety z 17. století z doby třicetileté války). Fond zbraní městské zbrojnice obsahuje cca 600 položek⁴⁷. Malou část fondu zbraní městské zbrojnice tvoří chladné zbraně dřevcové (cepy, řemdihy, kosy) z 15. století a turnajové dřevce z 16. století⁴⁸.

45 Z webových stránek centrální evidence sbírek dostupných z: <http://ces.mkcr.cz> [30. 11. 2012].

46 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 55.

47 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 55.

48 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 56.

Fond ochranného odění městské zbrojnice – obsahuje přilby (šišáky, moriony, útočné přilby, kyrysnické helmy), ochranné odění, plechy, nákrčníky, náloketnice a rukávy, pěstnice z 15. – 17. století.

Fond středověkých palných zbraní z Horšovského Týna – představuje pouze 23 předmětů, které jsou vystaveny v prostorách Městské zbrojnice.

Srovnávací či základní sbírka zbraní muzea – tato sbírka nemá svoji expozici. Vystavována je pouze příležitostně v Plzni nebo i v ostatních muzeích v České republice. Obsahuje palné vojenské i civilní (lovecké, sportovní) pistole a pušky od kolečkového zámku přes doutňákové, křesadlové, perkusní systémy, až po zbraně na středový zápal, mechanické opakovačky, zbraně poloautomatické i plně automatické z 1. i 2. světové války; mechanické střelné zbraně (luky, kuše), chladné zbraně (šavle, tesáky, nože bajonety, dýky, halaparty, sekery, oštěpy) a cca 3000 nábojů. Do sbírky nábojů se řadí kulové (sportovní, lovecké i vojenské se zápalem středovým, kolíčkovým i okrajovým) i náboje brokové⁴⁹. Vybrané zbraně pocházející z 18. a 19. století jsou honosně zdobené. Dále jsou zde zastoupeny chladné zbraně včetně přehledu šavlí a kordů Československé armády, národní gardy a policie. Předměty z této sbírky jsou evropské, mimoevropské a zejména orientální⁵⁰.

Sbírka uniforem a výstrojních součástí – zahrnuje předměty od 19. století po současnost. Součástí sbírky jsou nejen celé uniformy, ale i čepice, boty, pláště, blůzy, prádlo, nárameníky, odznaky, nášivky. Sbírka uniforem a výstrojních doplňků a jiných náležitostí a to jak vojenských, tak i policejních, resp. jiných bezpečnostních sborů, uniforem i ostatních uniformovaných složek, tvoří významnou část

49 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 58.

50 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 58.

sbírky⁵¹. Nejvíce zastoupeny jsou československé uniformy, dále uniformy a součástky sovětské, německé, rakousko-uherské, americké, britské, maďarské, polské, ale i uniformy hornické, úřednické, policie, železnic, vězeňské stráže, hasičů, lesní správy, pošty, mysliveckých sdružení. V této sbírce nalezneme i tabule s hodnotným označením československé či české armády, policie a SNB.

c) *Fond historické (středověké) archeologie* – v zasypaných středověkých studni v historickém jádru Plzně se našly od roku 1968 např. nálezy dřeva, skla, keramiky a textilu. Sbírkou historické archeologie založil v letech 1893 – 1904 F. X. Franc. Nejstarší sbírka patřila hraběti A. F. Waldsteinovi. Sbírkou se rozšířila na přelomu 19. a 20. století a ve dvacátých letech 20. století, nálezy objevenými při stavebních úpravách centra města Plzně, výzkumech na hradišti Hůrka ve Starém Plzenci, hradu Radyně a nálezy archeologa Václava Čtrnácta⁵². V areálu hradiště Hůrka u rotundy sv. Petra a Pavla byla nalezena hlavně keramika, hrnce, misky, poklice, v barvě šedé s odstínem do hnědé, žluté nebo červenavé barvy.⁵³ Fond Historické archeologie obsahuje více než třicet tisíc inventárních čísel. Artefakty a ekofakty této sbírky představují dějiny regionu od 12. do 19. století. Ze sbírky středověké keramiky⁵⁴ se dochovalo v dobrém stavu cca 1500 keramických nádob (z toho bylo cca 1200 hrnců) z období 14. – 15. století.

51 Webové stránky Západočeského muzea v Plzni dostupné z:

<http://www.zcm.cz/index.php?page=stredovek-sbirky> [30. 11. 2012]

52 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 29.

53 HEJNA, Antonín. BENE Sborník Západočeského muzea v Plzni. Plzeň: Západočeské muzeum v Plzni, 1976, s. 55.

54 Požadavek středověkých lidí na velikost pohárů byl 0,5 l (žejdlík). Ve středověku se vařilo na otevřeném ohni, který působil na strany hrnce a tím se jídlo připalovalo. Hrnce se proto často střídaly a vyhazovaly do odpadní jímky, a tak se nám zachovaly. Testy potvrdily, že příškvarky z hrnců obsahovaly pouze kozi mléko (ne kravské). Maso se podávalo hlavně drůbeží s bylinkovými a kořeněnými omáčkami. Radio Český Rozhlas, *Náš host – archeolog Mgr. Jiří Orna a archeoložka Mgr. Veronika Dudková*. [14. 11. 2011].

d) *Fond Plzeňské městské zbrojnice*⁵⁵ – obsahuje kolekci palných zbraní a odění od konce 14. století do 17. století. Pro veřejnost byly sbírky otevřeny v červenci 1880. Eduard Dubský z Vítěňevsi prováděl instalaci zbrojnice. Mnoho předmětů však byly nevhodnou instalací za použití skob a hřebíků, poškozeno⁵⁶. Sbíрка představuje největší přehlídku gotických pušek (hákovnic) z celé Evropy. Sbíрка obsahuje cca 1000 originálních exponátů. Nejstarší hákovnice z konce 14. století neměly spouště ani mušky a obsluhovali je 2 muži. Hmotnost hákovnic byla 20 – 25 kg⁵⁷. Jsou zde vystaveny i dělové koule, které měří v průměru i 0,5 metru.

e) *Sbíрка map, plánů a grafiky Českých zemí a částečně střední Evropy* (zejména z Německa, Rakouska), dále Polska, Ruska, Ukrajiny, Rumunska, Itálie. Několik předmětů se týká i jiných kontinentů. Obsahuje cca 1100 evidenčních čísel.

1.3.1.3 Oddělení novějších dějin

Vzniklo ze sbírky Historického muzea a legionářského Muzea osvobození. Toto oddělení od padesátých let 20. století neslo název Oddělení dějin kapitalismu a socialismu. V oddělení novějších dějin nalezneme od devadesátých let 20. století tyto sbírkotvorné programy:

a) *Politické a společenské dějiny a jejich konkrétní odraz v regionu západních Čech*

b) *Průmysl a zemědělství – historie podniků mimo Škoda, Plzeňské pivovary*

a Horní Bříza

c) *Obchod, služby, doprava a spoje*

d) *Školství, kultura, věda, zájmové organizace*

55 Plzeň stvrdila 6. 1. 1363, že rychtář, konšelé i celá obec města Nové Plzně, přijali od císaře Karla IV. v opatrování 388 náprsníků, 330 podbradků, 310 náramků, 20 horních náramků na plece, 20 obojků.

FRÝDA, František. *Plzeňská městská zbrojnice*. Plzeň: Stráž, 1988, s. 3.

56 FRÝDA, František. *Plzeňská městská zbrojnice*. Plzeň: Stráž, 1988, s. 6.

57 Radio Český Rozhlas, *Západočeský vandrovník* [3. 10. 2012].

e) Stavební proměny města a regionu

f) Významné osobnosti Plzeňska

Badatelské práce se v poslední době zaměřují především na zpracování regionálních dějin 1. a 2. odboje. Jsou zde zpřístupněny plzeňské události od roku 1953 do roku 1968, včetně fotografií a filmu.

1.3.1.4 Oddělení záchranných archeologických výzkumů

Jedná se o nejmladší oddělení, které provádí záchranné výzkumy především na stavbách vyvolaných hospodářskou stavební činností.

1.3.2 Uměleckoprůmyslové sbírky

Vznikly z fondů Historického muzea v Plzni v roce 1888.

Sbírka antiky – obsahuje keramiku, drobnou plastiku, sklo a šperky, pocházející převážně z antické černomořské osady Pantikapaia (Kreč), z výzkumů Vladislava Škorpila, dále řeckou a římskou keramiku, antické koptské textilie. Vladislav Škorpil, bratr zakladatele a prvního ředitele ústavu, daroval tuto sbírku Uměleckoprůmyslovému muzeu v Plzni v letech 1889 – 1906⁵⁸. Unikátní sbírka antického drobného užitého umění obsahuje přes 1000 položek⁵⁹ a cca 1100 kusů mincí.

Sbírka orientálního umění – vznikla ve dvacátých letech 20. století. Předměty byly získány nákupy na světových výstavách, prostřednictvím obchodníků a starožitníků nebo díky darům. Představuje čínské, korejské a japonské umění, šperky, textil, porcelán, keramiku, bronzové nádoby, zbraně, řezby ve dřevě a laku, řezby v kostech, kresby a šablonové tisky. Obsahuje cca 1465 inventárních čísel.

58 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 67.

59 Lidská figura se poprvé objevuje na řeckých vázách v 1. polovině 8. stol. př. n. l. BRAUNOVÁ, Dagmar. HUS, Miroslav. *Antické umění ve sbírkách Západočeského muzea v Plzni*. Plzeň: Západočeské muzeum v Plzni, 1985, s. 3.

Rozděluje se do čtyř oblastí – Čína a Korea, Japonsko, Blízký východ a Tibet. Dále je zde zastoupeno muslimské Španělsko, severní Afrika, Indie a Indonésie.

Sbírka porcelánu a keramiky – obsahuje cca 9 tisíc předmětů od renesance po současnost, např. ukázka Böttgerovy prvovýroby v Míšni, anglický, francouzský, holandský, italský, ruský a dánský porcelán. Zdokumentovány jsou zde i české továrny a manufaktury. Ojedinelým kusem je porcelánový model jezdeckého pomníku saského kurfiřta a polského krále Augusta II. Silného (existující pouze ve třech exemplářích)⁶⁰. Sbírka míšeňského historického porcelánu má v Západočeském muzeu více než stoletou tradici. Sbírka míšeňského porcelánu je časově ohraničená od data vzniku míšeňské manufaktury v roce 1710 do doby před 2. světovou válkou. Čítá více než 400 položek⁶¹.

Sbírka skla – představuje přibližně 4 tisíce předmětů, především renesanční, barokní sklo, ale také artefakty z klasicismu, empíru, biedermeieru, art deco, secesní sklo např. z Klášterského Mlýna. Sbírka byla obohacována dary, nákupy v Čechách i v zahraničí a mnohokrát byla součástí výstav v Evropě i v Japonsku⁶².

Sbírka grafiky a obrazů – obsahuje cca 11 tisíc předmětů od známých světových malířů a grafiků, např. Dürera, Rembrandta, Hollara⁶³, tvorbu M. Alše, C. Kloučka, A. Muchy, A. Němejce. Obsahuje i vzácné gotické a renesanční iluminované listy z rukopisů.

60 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878–2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 73.

61 Oficiální webové stránky Západočeského muzea v Plzni, dostupné z: <http://www.zcm.cz/index.php?page=umprum-misensky-porcelan>. [30. 12. 2012].

62 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878–2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 71.

63 Představitel umění „leptané rytiny“, což je kombinace „čárového“ leptu a mědirytu. Webové stránky Školy umění kultury, dostupné z: http://creativartschool.blogspot.cz/2008_08_01_archive.html. [30. 12. 2012].

Sbírka plastik, dřevořezeb a nábytku – čítá 1500 kusů předmětů od gotiky do počátku 20. století, např. od Mistra ze Žebráku, Mistra Týnecké kalvárie, M. B. Brauna, I. F. Platzera, I. Widmana. K nejstaršímu řezbářskému umění v Západočeském muzeu se řadí stojící Madona s Ježíškem z poloviny 14. století z chebsko-loketské oblasti, která byla v 80. letech 20. století zachráněna před vývozem do ciziny⁶⁴. Sbírka nábytku představuje německé, holandské a francouzské umění od baroka do počátku 20. století.

Sbírka textilu a výšivek – obsahuje 5500 položek východoslovanských, balkánských a tureckých textilií. Sbírka vznikla v době založení muzea.

Sbírka kovů – zahrnuje výrobky z cínu⁶⁵, mědi i umělecké kovářské artefakty, které slouží jako vzory pro současné umělce (závěsy, mříže, kování dveří a nábytku, zámky). Obsahuje výrobky od doby římské, přes gotické umění, renesanci, baroko, rokoko, klasicismus, empír, období historizujících stylů až po secesi.

Sbírka varií – obsahuje přibližně 8 tisíc předmětů, např. hodiny, miniatury, šperky, přibory, vějíře. Nejtypičtějšími hodinami v této sbírce jsou věžové, hranolové s prolamovanou kupolí pro zvonek – italské a francouzské z počátku 16. století. Sbírka středoevropských šperků představuje dekorativní náhrdelníky, náušnice, náramky a brože z dutého zlata (někdy kompletované do souprav), které jsou zdobeny pestrým emailem, drahokamy a rytou florální výzdobou. Základem sbírky miniatur jsou kvalitní miniatury českých a vídeňských mistrů 19. století.

64 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878– 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 81.

65 Mezi největší a nejvýznamnější centra cínařské a konvářské výroby patřila města Horní Slavkov, Cheb, Karlovy Vary, Jáchymov, Krásno, Aš a Plzeň. Zakladatelem plzeňského barokního konvářství byl Václav Hořepnický. FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878– 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 79.

1.3.3 Přírodovědné sbírky

Při založení muzea byly přírodovědné sbírky součástí Přírodovědného odboru Historického muzea.

Zoologická sbírka – čítá cca 8 000 evidenčních čísel. Největší část sbírky tvoří entomologické a ornitologické preparáty z území západních Čech. Ve velké míře jsou zde zastoupeny sbírky bezobratlých živočichů, např. ploštice, blechy a pavouci. Zoologickou sbírku začal rozšiřovat od roku 1923 dr. Jaroslav Tykač⁶⁶.

Botanická sbírka – obsahuje více než 81 000 předmětů z území západních Čech od dob Rakouska-Uherska⁶⁷, a to cévnaté a bezcévnaté rostliny (mechy, játrovky, houby a lišejníky), podzemní orgány rostlin a kolekci obrazů hub. Prvním herbářem v majetku tehdejšího Muzea v Plzni byl herbář Ladislava Čelakovského s 1852 položkami, z let 1848 – 1905. Část sbírky podzemních orgánů rostlin tvoří předměty z Kanady, Německa a Francie⁶⁸.

Geologicko-paleontologické oddělení - paleontologická sbírka obsahuje cca 20 700 předmětů, pocházejících zejména ze západních a středních Čech. V roce 1897 bylo založeno mineralogicko-geologické oddělení. Nejpočetnější část sbírky tvoří fosílie z paleozoika. Starší paleozoikum je zastoupené hlavně Barrandienem, ekofakty tvoří především trilobiti, graptoliti, ramenonožci. Největší část sbírky z mladšího paleozoika obsahují fosilní rostliny z plzeňské uhelné pánve. Mezi nejzajímavější zkameněliny prvohorních živočichů patří zejména otisk velké prvohorní vážky a dokonale zachovalý otisk prvohorního pavouka. Pravděpodobně je otisk vážky, který byl nalezen na Radnicku,

66 Z oficiálních webových stránek Centrální evidence sbírek, dostupných z:
<http://ces.mkcr.cz/cz/psb.php>. [30. 12. 2012].

67 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878–2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 125.

68 Z oficiálních webových stránek Centrální evidence sbírek, dostupných z:
<http://ces.mkcr.cz/cz/psb.php>. [10. 1. 2013].

třetí největší na světě⁶⁹. Otisk prvohorního pavouka byl nalezen poblíž Blatnice⁷⁰. Z období čtvrtohor z lokalit v okolí Plzně byly nalezeny pozůstatky života, např. zuby nebo kly mamutů, parohy jelenů a kosti drobných hlodavců.

Dále spadá pod Západočeské muzeum v Plzni: Oddělení konzervace a výstavní činnosti, Technické oddělení, Ředitelství Západočeského muzea v Plzni a Knihovna Západočeského muzea v Plzni.

1.4 Muzejní expozice

Expozici Západočeského muzea v Plzni v Kopeckého sadech 2, představují v současné době: Plzeňská městská zbrojnice a Míšeňský porcelán. Vstupenky do muzea je možno zakoupit v základní, zlevněné nebo v rodinné verzi. Od 19. dubna 2013 bude v Západočeském muzeu otevřena nová stálá expozice archeologie a historie, nazvaná „Pohledy do minulosti“, která se bude věnovat prehistorii jihozápadních Čech a zmapování historických událostí na území dnešního Plzeňského kraje od 10. století do poloviny 19. století. Na konci roku 2013 by měla být otevřena v celém 2. patře Expozice užitého umění, včetně sbírek antiky a orientu, které jsou středověkého významu.⁷¹

V přednáškovém sále Západočeského muzea se koná každý měsíc mnoho kulturních akcí.

69 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878–2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 111.

70 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878–2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 111.

71 Ze soukromého archivu autora. Rozhovor s ředitelem Západočeského muzea v Plzni PhDr. Františkem Frýdou ze dne 4. 3. 2013.

1.5 Propagace

V posledních desetiletích muzeum vybuodovalo moderní depozitáře v různých budovách, rozvíjelo vědeckovýzkumnou práci prostřednictvím výzkumných grantů, grantových projektů, např. z oddělení paleontologie: GAČR 205/05/0105 - Rašeliništní ekosystémy radnických vrstev (Westphal) ve svrchnopaleozoických pánvích středních a západních Čech. (J. Pšenička); IAA301110701 – Reprodukční orgány a jejich spory z karbonských rostlin uhelných pánví Severní Ameriky. (Josef Pšenička)⁷², dále ústavních výzkumných úkolů, vydalo a vydává mnoho odborných publikací a sborníků společenskovedního i přírodovědného zaměření.

Západočeské muzeum vydává mnoho publikací a časopisů, např. „Sborník Západočeského muzea v Plzni. Příroda“, obsahující monografické vědecké práce z oborů geologie, botaniky, paleontologie, ornitologie, zoologie, atd., vycházející 2 - 4x ročně a obsahující cca 60 - 100 stran v češtině s cizojazyčným souhrnem o formátu A4. Dalším časopisem vydávaným Západočeským muzeem je „Erica“, vycházející 1x ročně a obsahující 80 - 100 stran kratších článků, studií, zpráv a sdělení s přírodovědnou tematikou. Dalšími časopisy jsou „Sborník Západočeského muzea v Plzni. Historie“, vycházející 1x ročně a obsahující 100 – 150 stran vědeckých prací, materiálových studií z oborů prehistorie, archeologie, dějin umění a uměleckého řemesla, dějin středověku a novověku, vojenství a etnografie a „Archeologie západních Čech“, který navazuje na neperiodicky vydávaný „Sborník Západočeského muzea v Plzni, řada historie“, věnovaný především archeologii.

V Západočeském muzeu v Plzni se konají pravidelně dny otevřených dveří. Prvním dnem je tzv. Muzejní noc, která probíhá poslední týden v květnu a druhý den je vždy 28. září. Den otevřených dveří se také občas koná i na Mezinárodní den muzeí, tzn. 18. května⁷³.

72 Z oficiálních webových stránek Západočeského muzea v Plzni dostupné z: <http://www.zcm.cz/?page=paleontologie-granty2> [15. 3. 2013].

73 Ze soukromého archivu autora. Rozhovor s ředitelem Západočeského muzea v Plzni PhDr. Františkem Frýdou ze dne 4. 3. 2013.

2. NÁRODOPISNÉ MUZEUM

2.1 Historie Národopisného muzea

Ladislav Lábek byl od roku 1909 členem Kroužku přátel starožitností, jehož hlavní úkol byl boj za zachování významných kulturních památek ustupujících stavebnímu rozvoji obcí⁷⁴. V té době vznikla historie sbírek Národopisného muzea Plzeňska. Ladislav Lábek mapoval život nejen na venkově, ale též ve městě.

V roce 1912 získala Společnost pro národopis, která vznikla v roce 1911 a zabývala se sběrem budoucích exponátů Národopisného muzea, Gerlachovský dům⁷⁵. Základem sbírky bylo 1355 sbírkových předmětů. Národopisné muzeum umístěné v Gerlachovském domu bylo pro veřejnost otevřeno 28. 9. 1915. Jako městská instituce bylo Národopisné muzeum ustaveno 22. 2. 1918⁷⁶. V roce 1932 se muzeum z důvodu stísněných podmínek rozšířilo do Chotěšovského domu. V roce 1932 věcné sbírky dosáhly 20 000 inventarizačních čísel, k nimž se pojila příruční knihovna (700 svazků), archiv fotografických negativů (10 500) a lístkové archivy – národopisný, kulturně-historický, rodový, místopisný (Plzeň i venkov), hudební. Všechny sbírky byly vědecky zkatalogizovány dle oborů a vzorné skladiště a studovna usnadňovaly hledání. Muzeum zaujímal 40 místností a velký výstavní pokoj, kde se střídaly expozice kulturně-historické.

74 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878–2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 103.

75 Gerlachovský dům je středověký dům, kterých zůstalo v Plzni jen málo. Neleží na náměstí, ale v přílehlé Dřevěné ulici (dříve Mansfeldově). Odmyšlením stavebních změn ze 16. a 17. století, zůstane gotická kostra. Průčelí domu zdobí dvojice oken a krásný tesaný portál s původními gotickými jednoduchými a širokými okny s kamenným, bohatě profilovaným rámováním a kolečkovými skly do olova zalitými a gotický lomený kamenný portál. LÁBEK, Ladislav. *Gerlachovský dům, měšťanský dům středověku*. Plzeň: Společnost pro národopis a ochranu památek v Plzni, 1933, s. 4 – 5.

76 FOUĐ, Karel. *Paměť Plzeňského kraje – Muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*. Plzeň: Plzeňský kraj, 2008, s. 167.

V roce 1941, během 2. světové války, byl Ladislav Lábek odvolán z funkce ředitele Národního muzea. Novým ředitelem se stal Bohdan Bayer.

Jak bylo již výše popsáno, největší pohromou pro Národopisné muzeum byl Ulrich Nicolai, jmenovaný reorganizátorem muzeí, který si vybíral pouze předměty, které se mu líbily a měly uměleckou a peněžní hodnotu (z hlediska soukromého sběratele). Na druhé straně odmítal všechny zemědělské památky a mnoho řemeslných, obchodních a dopravních památek a dále fotografie a památky tištěné⁷⁷. Po jeho činění byla např. zrušena expozice zemědělství a další části expozic byly změněny, což bylo napraveno až v roce 1946. V roce 1948 se muzea sloučila pod název – Západočeské muzeum v Plzni.

2.2 Budova Národopisného muzea

Národopisné muzeum sídlí v Chotěšovském domu v Plzni na náměstí Republiky č. 13 v bývalém Chotěšovském klášteře. Chotěšovský dům má středověký původ a byl v období renesance a klasicismu stavebně upravován⁷⁸. Budova je zapsána v Ústředním seznamu kulturních nemovitých památek pod rejstříkovým číslem ÚSKP-22451/4-160 od 3. května 1958⁷⁹. Chotěšovský dům je svým dvorem i interiéry propojen s Gerlachovským domem v Dřevěné ulici, ve kterém bylo Národopisné muzeum původně umístěno. V průjezdu objektu se nachází dvůr s italskou lodžii.

V roce 1995 byla provedena obnova fasády předního průčelí Chotěšovského domu, včetně zajištění štítu a restaurátorských prací a v roce 1996 byl dům celkově zrekonstruován. Byla opravena dvorní fasáda, interiéry sklepů a půdních prostor. V současné době se připravuje další rekonstrukce Chotěšovského domu.

77 *Národopisné muzeum Plzeňska za německé nadvlády 1939 – 1945*, Plzeň, Společnost pro národopis a ochranu památek, 1945, s. 33.

78 FOUČEK, Karel. *Paměť Plzeňského kraje – Muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*. Plzeň: Plzeňský kraj, 2008, s. 174.

79 Webové stránky Národního památkového ústavu dostupné z: <http://monumnet.npu.cz> [19. 3. 2013].

Po této úpravě se zmodernizují i expozice muzea⁸⁰.

2.3 Národopisné sbírky

Národopisné sbírky jsou obrazem každodenního života v západních Čechách na vesnicích i ve městech. V Národopisném muzeu můžeme vidět vývoj vesnického prostředí západních Čech, vývoj městských interiérů a zvykosloví, fotografie a negativy, zachycující stavební a kulturní vývoj města a regionu⁸¹. Sbírkový fond obsahuje v současnosti více než 76 000 předmětů.

Národopisné oddělení je rozděleno do 47 fondů, a to: zemědělské nářadí, řemeslné nářadí, práce z kovu, nábytek lidový a městský, hodiny, texty, módní listy, šperky, vějíře, sklo, keramika a porcelán, kuchyňské nářadí, dřevořezby, loutky, betlémy, hry a hračky, obrazy, hudební automaty a nástroje, hudebniny, písně, fotografie, knihy tištěné a psané, kalendáře, mapy a plány, písemnosti, tiskopisy, školské muzeum, památky 1. a 2. světové války, technické památky, obchodní památky, míry a váhy, formani, pošta a železnice, náboženské památky, zvykosloví, kuřácké potřeby, hole a deštníky, tašky a peněženky, koše, krabice, toaletní potřeby, hřebeny, brýle, potřeby k šití, psací potřeby, tiskařské památky, stavební památky, právnické památky.

Národopisné muzeum vlastní sbírku cca 23 000 starých negativů, pocházející od plzeňských amatérských a profesionálních fotografů, kteří pro muzeum pracovali, dle Lábkových instrukcí. Ladislav Lábek doplnil sbírku i o své vlastní, zakoupené nebo darované negativy, kterých bylo cca 3600. Tato sbírka obsahuje snímky: *Dokumentaci městské a lidové architektury* (dnes převážně přestavěné nebo zaniklé) a *Žánrové snímky*,

80 Ze soukromého archivu autora. Rozhovor s ředitelem Západočeského muzea v Plzni PhDr. Františkem Frýdou ze dne 4. 3. 2013.

81 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni, 120 let Plzeňských muzeí*. Plzeň: Západočeské muzeum, 1998, s. 11.

kteří zachycují život ve městě a na venkově, obchody, hospody, dvory plzeňských domů a různé společenské, kulturní a politické události⁸². Nejstarší snímky, pocházející z konce 19. století zachycují portréty předních plzeňských osobností, ale i obyčejných lidí.

Sbírka fotografií a negativů slouží v současné době především projektantům, architektům, památkářům a umělcům, kteří podle ní mohou obnovovat historické objekty i městský mobiliář.

2.4 Muzejní expozice

V průchodu Chotěšovského domu se nachází pokladna Národopisného muzea v Plzni. Vstupenky do muzea je možno zakoupit v základní, zlevněné nebo v rodinné verzi. Po zakoupení vstupenky a příchodu průvodce se návštěvník dostane na dvůr Chotěšovského domu. Prohlídka začíná v prvním patře Chotěšovského domu, kde je v dobových interiérech vystaven měšťanský nábytek pocházející ze 14. až po první třetinu 20. století. Z první místnosti, která je zařízena v gotickém stylu a nachází se v Chotěšovském domu, se dvěma schody, které vyrovnávají výškové rozdíly jednotlivých pater domů, dostaneme do renesanční kuchyně v Gerlachovském domu. Odtud prohlídka pokračuje dále místnostmi, zařízenými ve stylu baroka, empíru, biedermeier, secese, art deco.

Exponáty dokumentující život na vsi na Plzeňsku od konce 18. století až po druhou polovinu 19. století zaujímají místo ve druhém poschodí muzea. Místnosti jsou zařízené jako venkovské světnice. V této části se nachází i 2 originální černé kuchyně pocházející z počátku 19. století.

Součástí expozic muzea jsou i lidové kroje z Plzeňska⁸³, kroje z divadelních

82 MADEROVÁ, Marie. MAZNÝ, Petr. *Plzeň očima Ladislava Lábka*, Plzeň: Starý most, s. r. o., 2003, ISBN 80-239-1693-9, s. 10.

83 FOUĐ, Karel. *Paměť Plzeňského kraje – Muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*. Plzeň: Plzeňský kraj, 2008, s. 174.

inscenací opery „Prodaná nevěsta“ od Bedřicha Smetany, kroje z Plas, Stříbrska, Chotěšova a Chodska. Velice zajímavá je i expozice barokní lékárny s lékařskými nástroji z lidového prostředí z 2. poloviny 19. století⁸⁴). Další expozicí jsou předměty dokumentující výroční zvyky od „Tří králů“ po „Vánoce“ a zvyky rodinné, tzn. od narození po smrt.

Na zdech schodiště muzea si může návštěvník prohlédnout fotografie z historické Plzně. Další částí expozice jsou i fotografie, zachycující vývoj venkovské architektury.

Jednou z hlavních starostí správy muzea, hned po jeho založení bylo, aby vedle stálých sbírek seznamovalo veřejnost i s těmi památkami, které nejsou vystaveny⁸⁵. Proto se pravidelně konají výstavy v malém sále v přízemí muzea. V současné době se v Národopisném muzeu koná (od dubna 2013 do června 2013) výstava „Plzeňští střelci“, přibližující např. náročnost střeleckého sportu a střelecký život v Plzni⁸⁶.

2.5 Propagace

V Národopisném muzeu v Plzni se pravidelně konají dny otevřených dveří. Prvním dnem je tzv. Muzejní noc, která probíhá poslední týden v květnu a druhý den je vždy 28. září. Den otevřených dveří se také občas koná i na Mezinárodní den muzeí, tzn. 18. května.

Muzeum láká návštěvníky i na tématicky zaměřené akce a snaží se tak veřejnosti více dostat do povědomí. Každoročně se např. na dvoře Národopisného muzea koná

84 Oficiální webové stránky Západočeského muzea v Plzni, dostupné z:
<http://www.zcm.cz/index.php?page=umprum-misensky-porcelan>. [20. 3. 2013].

85 Časopis Zprávy. Společnosti pro národopis a ochranu památek v Plzni. *Výstavy Národopisného musea Plzeňska*, č. 2, 1948, s. 5.

86 Oficiální webové stránky Západočeského muzea v Plzni, dostupné z:
<http://www.zcm.cz/?page=pripravujeme>. [21. 3. 2013].

Velikonoční jarmark, kde je možno shlédnout stará řemesla a dovednosti, pletení pomlázek a děti si mohou vybranou technikou ozdobit svá vajíčka. Další pravidelnou akcí Národopisného muzea jsou „Adventní dílny“, kde si každý může vytvořit originální přání a ozdoby na vánoční stromeček⁸⁷.

87 Oficiální webové stránky Informace z Plzeňského kraje, dostupné z:
<http://www.qap.cz/zabava/object/narodopisne-muzeum-plzenska-zve-na-adventni-dilny-43153/article.htm> [21. 3. 2013].

3. MUZEUM LOUTEK

3.1 Vznik Muzea loutek

Muzeum loutek v Plzni bylo otevřeno 19. září 2009 v domě číslo 23 na náměstí Republiky. Na vybudování muzea se podílelo město Plzeň a Plzeňský kraj. Expozici muzea připravilo Divadlo Alfa a Západočeské muzeum v Plzni, které je i provozovatelem muzea. Muzeum je bezbariérové. Jedná se o pobočku Západočeského muzea v Plzni.

Plzeňské loutkářství se stalo díky Josefu Skupovi a Jiřímu Trnkovy mezinárodním pojmem. Mnoho let se na loutkářství v Plzni podílela i loutkářská dynastie Karla Nováka. V Muzeu loutek je i vystavena replika Novákova divadla, tzv. Loutkomat. Divadlo Karla Nováka se vyznačovalo ryzí českou mluvou, dokonalým loutkářským uměním a pečlivě vybraným repertoárem a hrálo v Plzni v letech 1914 až 1966⁸⁸.

3.2 Osobnosti plzeňského loutkářství

Josef Skupa

J. Skupa se narodil 16. ledna 1892 ve Strakonících a zemřel 8. ledna 1957 v Praze. Byl významným českým loutkohercem a zakladatelem Divadla Spejbla a Hurvínka. V jeho pěti letech se Skupova rodina přestěhovala do Plzně. V roce 1915 dokončil Uměleckoprůmyslovou školu a stal se středoškolským profesorem. Za první světové války začal Josef Skupa spolupracovat s Městským divadlem v Plzni a poté s amatérským loutkovým divadlem Feriálních osad, které vedl loutkář Karel Novák. V roce 1919 si Skupa od loutkáře Karla Noska, nechal vytvořit postavičku Spejbla, s nímž poprvé vystoupil roku 1920⁸⁹. V roce 1923 mu synovec Karla Noska Gustava, vytvořil postavičku

88 Oficiální webové stránky Plzeňského deníku, dostupné z:

http://plzensky.denik.cz/kultura_region/muzeum-loutek-vyrazne-pripomene-rod-karla-novaka.html
[27. 3. 2013].

89 Oficiální webové stránky Osobnosti.cz, dostupné z:

<http://zivotopis.osobnosti.cz/josef-skupa.php>. [27. 3. 2013].

Švejka a v roce 1926 postavičku Hurvínka, jehož „vodila“ Skupova manželka Jiřina Schwarzová. V roce 1927 soubor opustil Karel Novák. Při školní soutěži objevil Skupa talent Jiřího Trnky. Dne 17. ledna 1944 byl Skupa za poslech zahraničního rozhlasu zatčen a odsouzen na 5 let vězení v Drážďanech. Na určitou dobu bylo Divadlo Spejbla a Hurvínka uzavřeno a část loutek zabavilo gestapo. V únoru 1945 však bylo vězení poničeno a Skupa z vězení unikl zpět do Plzně. Po válce Skupa divadlo obnovil v Praze a stal se v roce 1948 národním umělcem. Před svou smrtí Skupa jmenoval jako svého nástupce herce Miloše Kirschnera.

Prof. Jiří Trnka

J. Trnka se narodil 24. února 1912 v Plzni a zemřel 30. prosince 1969 v Praze. Byl českým výtvarníkem, sochařem, ilustrátorem, režisérem animovaných filmů a scénáristou. Byl jedním ze zakladatelů světově proslulé české školy animovaného filmu. Jiří Trnka se věnoval ve 30. letech knižní ilustraci, divadelní scénografii a loutkářství⁹⁰. V roce 1935 dostudoval Uměleckoprůmyslovou školu v Praze. Zpočátku vytvářel a navrhoval kulisy pro Divadlo Spejbla a Hurvínka u Josefa Skupy v Plzni a později působil ve vlastním loutkovém divadle v Praze (Divadlo Rokoko). V roce 1945 se stal spoluzakladatelem studia Bratři v triku a v roce 1967 profesorem na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. V roce 1963 se stal národním umělcem.

3.3 Budova Muzea loutek

Muzeum loutek je umístěno v objektu č. 23 na náměstí Republiky. Objekt je zapsán v Ústředním seznamu kulturních nemovitých památek pod rejstříkovým číslem 38033/4-168 od 3. května 1958⁹¹. Jedná se o dvoutraktový průčelní objekt, jehož jádro pochází z předhusitské doby. V roce 1507 dům postihl požár, po kterém byl goticky

90 *Ilustrovaná encyklopedie lidské vzdělanosti*. Praha: Reader's Digest Výběr, 2001. ISBN 80-86196-29-1. s. 335.

91 Oficiální webové stránky Národního památkového ústavu, dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/hledani.php> . [27. 3. 2013].

přestavěn. V pozdní gotice vzniklo v zadní části domu jednotraktové dvorní stavení. V letech 1580 – 90 byla provedena renesanční přestavba objektu, nástavba druhého patra a štítu. V baroku byly vyměněny trámové stropy v přízemí za klenby. V této době vznikly také jedinečné střešní krovy, úzké dvoupatrové křídlo ve dvoře a pavlače, které propojují všechny trakty domu⁹².

Rozsáhlá rekonstrukce objektu proběhla v roce 2007. Byly zrestaurovány výmalby místností v prvním patře domu, dále kachlová kamna, soubor kamenných ostění, portál dveří, obnova sgrafit ve štítu, včetně kamenných plastik ve štítu domu.

3.4 Muzejní expozice

Muzeum loutek je interaktivní. Po zaplacení vstupenky, kterou je možno zakoupit v základní, zlevněné nebo v rodinné verzi, se nabídne návštěvníkovi pohled na loutky, které jsou instalovány ve vitrínách, v otevřených expozicích i v malých divadlech. Zajímavostí divadla je Loutkomat, který umožňuje pohyb loutek a je nainstalován v divadélkách v přízemí a v prvním patře muzea. Návštěvník si sám naprogramuje jaké loutky a prostředí by chtěl vidět a loutky se začnou samy pohybovat. Muzeum nabízí návštěvníkům ke shlédnutí cca 250 loutek a jeho cílem je, aby si děti mohly s loutkami i hrát. Součástí muzea je i kinetický dvorek a stylová kavárna Skupa Café, inspirována bytem manželů Skupových s reprodukcí maleb od Jiřího Trnky, pocházející ze 30. let dvacátého století.

V části věnované Karlu Novákovi je možno shlédnout nejstarší exponáty, a to loutky řezbáře Allesiho, které vznikly v letech 1830 – 1850. Jedná se o loutku vezíra nebo varietní loutku slováckého tanečku⁹³. Další zajímavou loutkou je kvalitně řezbovaný drak

92 Oficiální webové stránky Muzeum loutek, dostupné z:

<http://www.muzeumloutek.cz/>. [27. 3. 2013].

93 Oficiální webové stránky Plzeň, nejlepší adresa, dostupné z:

<http://plzen.nejlepsi-adresa.cz/zpravy/clanky/Plzen-ma-interaktivni-Muzeum-loutek-7421>. [27. 3. 2013].

zapůjčený z plzeňského spolkového loutkového divadla V Boudě. Velmi cennou loutkou je i Trnkova loutka samuraje, pocházející z počátků jeho tvorby a Skupova postavička Kašpárka. V muzeu jsou vystaveny i cenné loutky rodiny Jana Nepomuka Laštovky, Gustava Noska, Jana Vavříka-Rýze, Jana Čípa, loutky Skupových spolupracovníků. Mezi největší loutky patří Náčelník, který měří přes 2 metry a vodili jej až tři herci.

V přízemí muzea se nachází pokladna, ve které je možno zakoupit vstupenky v základní, zlevněné nebo v rodinné verzi, dále je zde umístěna samoobslužná šatna a minigalerie. Návštěvník se zde seznámí s kočovnými loutkářskými společnostmi, např. rodinou Kopeckých, Kočkových, Dubských a Čeňkem Celestýnským. Přízemí muzea se také věnuje počátkům plzeňského loutkářství, např. loutkovému divadlu Na Jíkalce, které se hrálo v 80. letech devatenáctého století a prvním stálým plzeňským divadlům⁹⁴.

V přízemí se dále nachází kinetický dvorek a kavárna Skupa Café. První patro muzea se věnuje Loutkovému divadlu feriálních osad, kde poprvé vystupovaly Spejbl a Hurvínek, dále Gustavu Noskovi, Josefu Skupovi, Jiřímu Trnkovi a revolučnímu Kašpárkovi. V tomto patře se může návštěvník seznámit i s rodinnými loutkovými divadly, které většinou vznikaly ve šlechtických rodinách. Prvními takovými loutkami byly Alšovy loutky, pocházející z roku 1912⁹⁵. Dále jsou zde představeny (nejen) amatéřská divadla, např. Špalíček, V Boudě, Střípek, Dobrý den, divadlo Karla Nováka a řezbářské náčiní, používané při výrobě loutek.

Druhé patro je věnováno současné tvorbě divadla Alfa⁹⁶. Je zde možno shlédnout kulisy a loutky ze slavných inscenací Divadla Alfa. Děti si v Multifunkčním sále mohou zahrát i vlastní divadlo s mnoha loutkami a maňásky.

94 Ze soukromého archivu autora, pořízeného při návštěvě expozice Muzea loutek ze dne 29. 3. 2013.

95 Ze soukromého archivu autora, pořízeného při návštěvě expozice Muzea loutek ze dne 29. 3. 2013.

96 Ze soukromého archivu autora. Rozhovor s ředitelem Západočeského muzea v Plzni PhDr. Františkem Frýdou ze dne 4. 3. 2013.

3.5 Propagace

V muzeu loutek se mohou na objednání konat oslavy dětských narozenin. Pro tatínky a dědečky s dětmi je připraven první „father friendly“ program nazvaný „Expedice na niti“, v němž si děti s tatínky a dědečky vzájemně pomáhají, plní úkoly a vše si zaznamenávají do deníku. Dále si mohou děti vyrobit i osobní talisman. Pro školky a děti ze základních škol se konají výukové programy, nazvané „Příběh na niti“⁹⁷. V muzeu se pravidelně konají dny otevřených dveří.

97 Oficiální webové stránky Muzea loutek, dostupné z:
<http://www.muzeumloutek.cz/> [27. 3. 2013].

4. MUZEUM CÍRKEVNÍHO UMĚNÍ PLZEŇSKÉ DIECÉZE V PLZNI

4.1 Vznik Muzea církevního umění plzeňské diecéze v Plzni

Muzeum ve své činnosti navazuje na bývalé Diecézní muzeum v Plzni, které bylo po rekonstrukci noviciátu a celého západního křídla včetně interiéru, otevřeno v roce 1997. Po rozsáhlé rekonstrukci, se kterou se započalo v roce 2009, bylo Muzeum církevního umění plzeňské diecéze v Plzni otevřeno dne 15. června 2012. Muzeum je otevřeno pouze od dubna do konce září. Jedná se o pobočku Západočeského muzea v Plzni.

4.2 Budova Muzea církevního umění plzeňské diecéze

Muzeum církevního umění plzeňské diecéze se nachází v objektu původně minoritského a později františkánského kláštera v Plzni, ve Františkánské ulici č. 11. Františkánský klášter je zapsán v Ústředním seznamu kulturních nemovitých památek pod rejstříkovým číslem ÚSKP - 31219/4-187 od 3. května 1958⁹⁸ a je ve vlastnictví Biskupství plzeňského.

Františkánský klášter byl založen v roce 1295 minority. Za husitských válek byl poničen. Ambity a kaple sv. Barbory, byly dokončeny v letech 1370 – 80. Kapitulní síň byla postavena spolu s východním křídlem v 1. čtvrtině čtrnáctého století. Pro františkány byl klášter znovu obnoven v roce 1460. V tomto roce byla i nově zaklenutá kaple sv. Barbory⁹⁹. V roce 1611 byla na základech staré kaple postavena kaple Nejsvětější

98 Oficiální webové stránky Národního památkového ústavu, dostupné z:

<http://monumnet.npu.cz/pamfond/hledani.php>. [27. 3. 2013].

99 DAVID, Petr. SOUKUP, Vladimír. *Velká turistická encyklopedie. Plzeňský kraj*. Plzeň: Euromedia Group, k. s., 2011. ISBN 978-80-242-3162-4. s. 247-248.

Trojice. V roce 1618, za Mansfeldova obléhání, byl klášter opět poničen. Na přelomu 17. a 18. století byl Františkánský klášter přestavěn do barokní podoby. Zařízení kostela pochází převážně z 18. století. Kapitulní síň s kaplí sv. Barbory má schéma klenutého prostoru do jediného středního sloupu. Kaple, zasvěcená sv. Barboře, je napojena na středovou osu síně a vystupuje z půdorysu východního křídla kláštera¹⁰⁰. Klášter byl v roce 1950 zrušen.

Muzeum bylo v nedávné době zrekonstruováno. Rekonstrukce muzea probíhala ve 3 etapách. V roce 2009 byla dokončena 1. etapa, ve které byly provedeny stavební úpravy a opravy interiéru východního křídla a jeho fasády. Ve 2. etapě rekonstrukce, v roce 2010, se prováděla obnova gotické fasády v rajském dvoře. Dále byla zrestaurována okna, kamenické prvky, mobiliář barokní knihovny a okenice letního refektáře. V lednu 2011 se započalo s provedením 3. etapy, a to rekonstrukce vstupních prostor přízemí jižního a části západního křídla a opravou fasády jižního křídla Františkánského kláštera. Stavební práce byly ukončeny v srpnu 2011. Poté se začalo s pořizováním a instalací vybavení muzea¹⁰¹.

4.3 Muzejní expozice

Po zakoupení vstupenky v základní, zlevněné nebo rodinné verzi, nabízí muzeum návštěvníkům ukázky ze života křesťanů. Jedná se o interaktivní muzeum, kde si může každý zvolit požadovaný program a dozví se tak potřebné informace. Na začátku prohlídky představuje muzeum návštěvníkům dokumentární film, zaměřený na počátky a vývoj křesťanské víry v západních Čechách od 9. století až do současnosti¹⁰². Ve skleněných vitrínách je možno shlédnout nejrůznější liturgické předměty s popiskami.

100 Ze soukromého archivu autora, pořízeného při návštěvě expozice Muzea loutek ze dne 29. 3. 2013.

101 Z oficiálních stránek Plzeňské diecéze, dostupné z: http://www.bip.cz/info_archiv.php?od=90. [27. 3. 2013].

102 Ze soukromého archivu autora. Rozhovor s ředitelem Západočeského muzea v Plzni PhDr. Františkem Frýdou ze dne 4. 3. 2013.

V přízemních prostorách, ambitu, kapitulní síni a kapli sv. Barbory, se seznamuje návštěvník muzea s historickými výtvarnými díly, zachycující svaté a historické osoby a jejich životy. Na začátku prohlídky je ukázka cely pro mnichy i s rouchem a ve vitráži jsou vystaveny dva skládací polní oltáře. Před vstupem do ambitu je umístěna dřevěná polychromovaná plastika svatého Sebastiána, kterou muzeum získalo v lednu 2013. V ambitu jsou vystaveny sochy světců, např. sv. Jakuba, sv. Ondřeje, sv. Bartoloměje, sv. Jana Nepomuckého, sochy Madony, Panny Marie a dále freska archanděla Gabriela a plastika ukřižovaného Ježíše Krista od Matyáše Brauna. V kapitulní síni se nachází nejstarší vyobrazení Plzně přenesené ze zrušeného kláštera dominikánů ze 16. století. V kapli sv. Barbory jsou na severní a západní stěně zachyceny malby ze života sv. Barbory, pocházející ze 13. století a dále malby na klenbě, na kterých jsou vyobrazeni andělé se středověkými nástroji. Expozice je zaměřena na život Krista a Panny Marie, apoštoly, světce, české patrony a jejich zobrazení ve výtvarných dílech. Muzeum popisuje i františkánský řád a objekt kláštera. Ambit obklopuje rajskou zahradu Františkánského kláštera.

V prvním patře se muzeum zaměřuje na reálie každodenního křesťanského života a období liturgického roku. Návštěvníkovi muzea jsou zde vysvětleny nejrůznější křesťanské pojmy, např. Křest, Svátost smíření, Pout', Sanktorál a mnoho dalších. Velice zajímavým prostorem je knihovna, kde jsou ve vitrínách k nahlédnutí křesťanské knihy. V prostoru renesanční kaple a bývalé klášterní nemocnice, což je prostor nad kapitulní síní, je umístěna klenotnice muzea¹⁰³. V klenotnici je vystaveno mnoho kalichů, dřevěný skříňový trezor, monstrance a roucha. Muzeum také představuje plzeňskou diecézi a dějiny křesťanské víry v časové ose. Všude se nachází interaktivní informační zařízení, zaměřené na osobnosti křesťanské víry s poutními místy diecéze, významné církevní památky a je zde vysvětlený a předvedený církevní život, tzv. rok křesťana¹⁰⁴. Dále návštěvníka muzea zaujmou rozměrné obrazy, nazvané „Sen sv. Jakuba“ z roku 1738 a „Madona se sv. Albertem z Trapani“ z r. 1708 od Petra Brandla.

103 Ze soukromého archivu autora, pořízeného při návštěvě expozice Muzea loutek ze dne 29. 3. 2013.

104 Ze soukromého archivu autora. Rozhovor s ředitelem Západočeského muzea v Plzni PhDr. Františkem Frýdou ze dne 4. 3. 2013.

Sbírkové předměty pocházejí z majetku jednotlivých farností Biskupství plzeňského a Západočeského muzea v Plzni. Mezi nejcennější díla patří gotická monstrance z Malesic s původním pouzdem, středověké kalichy, kasule z Rokycan, reliéf sv. Jiří, který bojuje s drakem, vitráže gotických oken z Žebnice, středověká skříň, obraz Poleňské Madony od Lucase Cranacha z roku 1520¹⁰⁵.

4.4 Propagace

V projekční místnosti muzea se konají nejrůznější přednášky. O muzeu se vydává mnoho propagačních materiálů. V muzeu se také pravidelně konají dny otevřených dveří.

105 Z propagačního materiálu Musea církevního umění plzeňské diecéze.

5. MUZEUM DR. ŠIMONA ADLERA

5.1 Vznik Muzea Dr. Šimona Adlera

Muzeum Dr. Šimona Adlera se nachází v obci Dobrá Voda u Hartmanic č. p. 5, poblíž kostela sv. Vintíře a kapličky s léčivým pramenem. Muzeum vzniklo v roce 1997 jako památník židovského historika a rabína Dr. Šimona Adlera, z iniciativy a za finančního přispění rodiny pana Matityahu Adlera z Izraele, viceprezidenta Touro College Jerusalem/New York, města Hartmanice a Ministerstva kultury ČR¹⁰⁶. Jedná se o pobočku Západočeského muzea v Plzni.

5.2 Dr. Šimon Adler

Dr. Šimon Adler se narodil 9. března 1884 v obci Dobrá Voda u Hartmanic v domě svého otce, židovského obchodníka Wilhelma. V minulosti žilo v této vesnici cca šedesát rodin a jen rodina Adlerových byla židovská. Strýc desetiletého Šimona Adlera navrhl jeho rodičům, aby se s ním odstěhoval do Topolčan a učil se tam Tóru¹⁰⁷. V Talmud Tóra se Šimon učil sedm let a poté pokračoval ve studiích na ješivě¹⁰⁸ rabbiho Bauera v německém Frankfurtu nad Mohanem. V roce 1915 – 1916 byl rabínem ve Staňkově. Ve Švýcarsku získal titul doktor. Při první světové válce sloužil v Čechách jako rabín. Po skončení války se Šimon Adler oženil a narodil se jim syn Matitjahu. Bydleli v Praze, ale zanedlouho se museli přestěhovat do Antverp, kde se jim narodil druhý syn Joachim. V roce 1927 se rodina vrátila do Prahy. V roce 1928 se jim narodil syn Sinai. Dr. Šimon Adler se stal ředitelem archivu Židovské obce v Praze a učitelem židovského náboženství na střední škole. Zřídil nedělní školu Talmud Tora. Stal se také rabínem Vysoké synagogy v Praze

106 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 129.

107 Svaté písmo. ADLER, Sinai. *V údolí smrti*. Zavlekov: AgAkcent, 2004, ISBN 80-903093-7-2, s. 19.

108 Vysoká židovská škola. ADLER, Sinai. *V údolí smrti*. Zavlekov: AgAkcent, 2004, ISBN 80-903093-7-2, s. 19.

a na Zbraslavi. V roce 1937 zemřel Adlerovi syn Joachim. V roce 1943 byl Dr. Šimon Adler s manželkou a synem Sinaiem transportován do Terezína. Dr. Šimon Adler zahynul ve vyhlazovacím táboře v Osvětimi v roce 1944¹⁰⁹.

5.3 Muzejní expozice

Vstupenky je možno zakoupit v základní nebo zlevněné verzi. Naproti pokladně je umístěno auditorium pro 50 posluchačů, kde se pravidelně konají výstavy, v současné době se jedná o výstavu „Nevhodné žití, aneb nacistická eutanazie“. Návštěvník si po zakoupení vstupenky může prohlédnout nástroje na opracování dřeva. V muzeu je vystaven seznam a fotodokumentace 110-ti zaniklých židovských vesnic. V další místnosti je možno shlédnout výstavu „Historie Hartmanic a okolí včetně ukázky řemesel“, kde jsou vystaveny nejrůznější pracovní nástroje, bohatě zdobená truhla, ukázky řemesel, náboženské a liturgické předměty. Snížené přízemí domu č. p. 5 je věnováno Dr. Šimonu Adlerovi, jeho synům a židovské kultuře. V dalších místnostech se nachází rozměrný svícen, kamenné židovské desatero, ukázka rodinných a náboženských zvyklostí z 19. a 20. století, židovské oblečení z koncentračního tábora, liturgické předměty. K nahlédnutí je i místnost jatek na košerování, šumavská hospoda a světnička židovských obyvatel.

5.4 Propagace

Součástí muzea je auditorium pro 50 posluchačů, kde se pravidelně konají výstavy. O muzeu se vydávají různé propagační materiály a konají se zde dny otevřených dveří.

109 FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7, s. 129.

6. MUZEUM STRAŠIDEL

6.1 Vznik Muzea strašidel

Muzeum strašidel bylo otevřeno dne 1. dubna 2008 ve sklepení hotelu Central na náměstí Republiky č. 33 v Plzni, na místě bývalého starobylého měšťanského domu. V 16. století býval tento objekt hostinským domem. Vzhledem k tomu, že je Plzeň spojena s mnoha pověstmi, strašidly, pohádkovými a tajemnými bytostmi, je umístění muzea strašidel do prostředí historického sklepení více než vhodné.

6.2 Muzejní expozice

Muzeum strašidel představuje expozici strašidel a pohádkových bytostí z Plzně a Plzeňského kraje, která je zábavou a poučením pro malé i velké. Součástí muzea jsou dvě patra sklepních prostor, plných strašidelných bytostí.

V prvním patře sklepení se nachází po vstupu do muzea bezhlavý rytíř s koněm a pokladna s „čarokrámek“, kde je možno si zakoupit základní, zlevněnou, rodinnou, ZTP vstupenku nebo vstupenku pro organizovanou skupinu dětí. Pro objednanou skupinu je umožněna prohlídka s průvodcem. Dále je možno si zakoupit v čarokrámku mnoho čarodějnického vybavení, masek a hraček se strašidelnou tematikou. Prohlídka pokračuje kolem kulisy hradu „Cukrštejn“, poté k nevelkému divadélku pro děti, kde se pravidelně konají dětské pořady. Všude kolem je mnoho strašidel, vodníků, čarodějnic, dračích hlav, koster. Expozice je oživena mašinkami, jezdících po kolejích. Poté, co návštěvník muzea obejde expozici prvního sklepního patra kolem hradu „Cukrštejn“, dostane se zpět k pokladně, odkud sejde do druhého sklepního prostoru. Na stěnách schodiště jsou vyobrazeny nejrůznější čarodějnické znaky, ornamenty, symboly a nápisy.

Ve druhém podzemních podlaží jsou zachovány krásné stropní klenby, které umocňují spolu se zvukovými a světelnými efekty, strašidelnost tohoto prostředí. Efekty jsou řízené fotobuňkou. V tomto poschodí se nachází vodníci, bájný kníže Radouš s ohnivým psem, čerti, kat, bílá paní, mapa míst s největším výskytem strašidel na 1 m², drak a saracénský čert. Expozice je doplněna básničkami k dané tematice strašidel.

6.3 Propagace

V Muzeu strašidel se pravidelně konají „Pohádkové víkendy“. O těchto víkendech se hrají pro děti pohádková představení v divadélku muzea v prvním podzemním poschodí. V muzeu je také možno oslavit dětské narozeniny.

Pro mateřské a základní školy připravuje muzeum vzdělávací a zábavné programy, např. „Cestu zpátky do pohádky“, „Hledání ukrytého pokladu“, „Vznik a vývoj plzeňského znaku“. Pro děti jsou také pořádány přímo ve školách besedy, např. „Legenda o kouzelné moci plzeňského znaku“ a „Pohádky a pověsti trochu jinak aneb jak se píše knížky“.

V rámci Kočovného muzea strašidel je možno zajistit pohádkovo strašidelný program s oživými strašidly, hrami, soutěžemi nebo pohádkovým vyprávěním. Dále muzeum zapůjčuje pro vícedenní i krátkodobé výstavy – výstavu strašidel a pohádkových bytostí¹¹⁰.

110 Z oficiálních stránek Muzea strašidel, dostupných z: <http://muzeumstrasidel.cz/index.php/nabidka> [28. 3. 2013].

7. PIVOVARSKÉ MUZEUM

7.1 Vznik Pivovarského muzea

Pivovarské muzeum sídlí ve středověkém domu ve Veleslavínově ulici č. p. 6 v Plzni, nedaleko náměstí Republiky. Jedná se o jediné odborné muzeum svého druhu v Čechách. Vlastníkem muzea jsou Plzeňské pivovary, a. s.

První myšlenka na založení pivovarského muzea v Plzni vznikla v roce 1929. V roce 1934 byl založen muzejní výbor a začalo se sbíráním starých pivovarnických předmětů. Pivovarské muzeum však bylo zpřístupněno veřejnosti až dne 8. května 1959, z důvodu války a poválečných událostí¹¹¹.

7.2 Budova Pivovarského muzea

Pivovarské muzeum se nachází v domu, který je zapsán v Ústředním seznamu kulturních památek pod rejstříkovým číslem ÚSKP – 23597/4-4443 od 3. května 1958¹¹². První písemná zmínka o budově Pivovarského muzea pochází z roku 1492. Do roku 1814 budova postupně vlastnilo 14 majitelů, z nichž bylo 7 sladovníků. V budově bývala také hospoda. Ve 30. letech dvacátého století byla v objektu provozována Tázlerova pivnice.

Původně gotická budova byla renesančně upravena a v roce 1804 klasicistně přestavěna do podoby, jakou známe dnes. V interiéru budovy je zachována dvoulodní pozdně gotická sladovna, zaklenutá na čtyři hranolové pilíře. V tomto prostoru se nachází středověká 18 m hluboká studna. Na nádvoří muzea je možno si prohlédnout kamenný

111 KNOFLÍČEK, Zdeněk. KOUTNÁ, Jana. ŽIŽKOVSKÝ, Petr. *Pivovarské muzeum v Plzni*. Plzeň: Garamond, ISBN 80-900268-1-8. s. 38 – 40.

112 Z oficiálních webových stránek Národního památkového ústavu, dostupných z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?IdReg=134607&oKodOk=3203&Uz=B&PrirUbytOd=03.05.1958&PrirUbytDo=09.04.2013&Limit=25>. [28. 3. 2013].

gotický portál z roku cca 1500, který byl přenesen ze zrušeného plzeňského pravovárečného domu.

V letech 1991 – 1992 bylo Pivovarské muzeum zrekonstruováno a zmodernizováno. Byly také vytvořeny nové expozice muzejních sbírek.

7.3 Muzejní expozice

Prohlídku je možno uskutečnit pouze v Pivovarském muzeu nebo si lze zakoupit kombinovanou vstupenku a návštěvník se tak dostane nejen do Pivovarského muzea, ale i do Plzeňského historického podzemí.

Muzeum se věnuje vzniku a technologii výroby piva. Muzeum je interaktivní a je rozděleno do 18 celků, a to „Historická hospoda“, „Recepce a starověký svět piva“, zdvojený úsek „Sladovna“, „Hradby, vchod vedle studně“, „Hvozď (směr kamenné schody)“, „Vlajčka“ (směr dřevěné schody)“, „Laboratoř“, „Měšťanský pivovar“, „Kolekce lahví“, „Plzeňská hospoda z třicátých let 20. století.“, „Plzeňská hospoda“, „Pivní nádoby“, „Sběratelské kuriozity“, zdvojený úsek „Sklepy (směr ze dvorku)“ a „Dvorek“. První dvě místnosti sloužily původně jako šenk a kuchyňka a nyní v nich můžeme spatřit dřevěný sud, kopie historické hospody i se štamgasty a hrací skříní, ukázkou výroby sudů, model Plzeňského muzea a model starověkého pivovaru. Ve „Sladovně“, která se nachází ve sklepních prostorách, je vystavena ukáзка sladovnického kroje, truhly, rychtářského práva, nádoby na pivo, množství parních strojů, čerpadel, strojů na plnění lahví, pec, sladovnická pánev, používaná k výrobě obilného sladu, sladovnický znak, přístroj na měření extraktu mladiny a ruční pražička sladu. V další části „Sladovny“ se nachází studna, model parního pivovarského stroje, množství sudů, které se používají do dneška (od dřevěných po kovové), výčepní pípa z dvacátých let 20. století, dva trakaře. V dalších místnostech jsou ukázky pivovarských řemesel, pivním nádobách, např. velká

sběrka lahví, zdobené skleněné, cínové, kovové, keramické, kameninové, dřevěné džbány. Část expozice je také věnována hospodám, kde si může návštěvník prohlédnout keramickou pípu nebo krásně vyřezávaný sud, a také kuriozitám (víčka od piva, podtácky).

7.4 Propagace

Pivovarské muzeum pořádá pro základní a střední školy výukové programy, nazvané „Zapomenutá řemesla“, „Kapitoly z historie města Plzně I. – Jak se staví město“ a „Kapitoly z historie města Plzně II. – Jak se žilo ve středověkém městě“¹¹³.

V prosinci se v Pivovarském muzeu pravidelně konají dny otevřených dveří pro seniory.

113 Webové stránky Plzeňského pivovarského muzea, dostupné z:
<http://www.prazdrojvisit.cz/cz/pivovarske-muzeum/vyukove-programy-pro-skoly/>. [28. 3. 2013].

8. PATTON MEMORIAL PILSEN

8.1 Vznik muzea Patton Memorial Pilsen

Patton Memorial Pilsen bylo slavnostně otevřeno dne 5. května 2005 v přízemních prostorách kulturního domu Peklo, v Pobřežní ulici č. 10, při příležitosti 60. výročí osvobození města Plzně. Patton Memorial Pilsen je jediným muzeem v České republice, které se věnuje americké armádě, dále poválečné hospodářské pomoci UNRRA (Správa Spojených národů pro pomoc a obnovu) a období totalitního režimu Československa v letech 1948 – 1989. Návštěvnost muzea je cca 3 – 4 tisíce lidí ročně. Muzeum bylo založeno z rozhodnutí Rady města Plzně a zastupitelstva, jako městské muzeum¹¹⁴.

8.2 Muzejní expozice

Po zakoupení vstupenky návštěvníka zaujmou nástěnky českých a spojeneckých vojáků, při postupu Evropou a vitríny s plastikou parašutisty a nálezy nožů, zásobníků, hodinek, patronů, atd. Další místnost je určena k promítání záběrů z 2. světové války a jsou zde vystaveny dvě letecké pumy. Dále se dostane návštěvník do expoziční místnosti, kde jsou k nahlédnutí vystaveny letecké uniformy, kola z německých tanků, ukázka amerických zbraní, velké množství figurín vojáků. Stěny muzea jsou zdobeny zvětšenými fotografiemi vojáků v životní velikosti. V muzeu se nachází také velké množství zbraní, doutníků, plechovek s nepraženou kávou a nejrůznějších vyznamenání a nášivek. Část sbírky je věnována generálovi Ernestu N. Harmonovi. V závěru prohlídky se vchází do další promítací místnosti, která se věnuje samotnému osvobození Plzně.

Nejhodnotnější pro muzeum jsou osobní věci, adresy a podpisy vojáků, dary, které získalo muzeum přímo od veteránů, kteří každoročně navštěvují „Slavnosti svobody“ a osobní lodičky generála George Smitha Pattona. Patton Memorial Pilsen vystavuje cca 1500 předmětů. V depozitu je umístěno dalších 1500 sbírkových předmětů¹¹⁵.

114 Ze soukromého archivu autora. Rozhovor s kurátorem sbírky Ivanem Rollingerem ze dne 4. 4. 2013.

115 Ze soukromého archivu autora. Rozhovor s kurátorem sbírky Ivanem Rollingerem ze dne 4. 4. 2013.

8.3 Propagace

V muzeu se konají cca 4x – 5x ročně přednášky. V roce 2011 vydalo muzeum knihu „500 hodin k vítězství“, zachycující postup spojenců z Normandie do Československa. Výjimečným obdobím jsou pro muzeum „Slavnosti svobody“, kdy má Patton Memorial Pilsen prodlouženou otevírací dobu¹¹⁶. Muzeum v tuto dobu navštíví mnoho Čechů i cizinců. Muzeum vydává mnoho propagačních materiálů.

116 Ze soukromého archivu autora. Rozhovor s kurátorem sbírky Ivanem Rollingerem ze dne 4. 4. 2013.

ZÁVĚR

Během psaní předložené bakalářské práce na téma: „**Historie plzeňského muzejnictví, historicko-architektonický vývoj muzeí v Plzni**“ jsem se dozvěděl množství zajímavých, pro mě nových, informací, přišel jsem do míst, kam bych se v běžném životě nedostal a seznámil jsem se s mnoha zajímavými a ochotnými lidmi. Návštěva všech plzeňských muzeí byla pro mě velkým přínosem. Některá muzea mě překvapila příjemně, jiná naopak poněkud zklamala.

Především bych chtěl „vyzdvihnout“ Národopisné muzeum, které má návštěvníkům opravdu co nabídnout. Překvapilo mě však sdělení zaměstnanců muzea, že mezi jejich návštěvníky patří především cizinci a Češi z druhého konce České republiky. Plzeňanů přijde do Národopisného muzea jen velmi málo. Podle mého názoru je velká škoda, že velké množství místních lidí, i když mají Národopisné muzeum na „dosah ruky“, jej doposud nikdy nenavštívilo. Muzeum vlastní největší sbírku nábytku v celé České republice a má být právem na co hrdé. Vždyť jejich expozice jsou nenapodobitelné.

Naopak nejméně na mě zapůsobilo Muzeum strašidel. Jsem přesvědčen, že se jedná spíše o výstavu než muzeum v pravém slova smyslu.

S jistými rozpaky jsem také vycházel z budovy Západočeského muzea v Plzni. Domnívám se, že dvě stálé expozice, které jsem shlédl, v tak rozlehlém objektu, jsou pro potřeby krajského města poněkud nedostatečné. Honosná budova by si zasloužila více stálých expozic, především samozřejmě hlavní historickou, která by prezentovala průřez regionálními dějinami Plzeňska či západních Čech. Další možností, jak plně využít hlavní budovu by bylo přemístit do ní expozice některého muzea, které spadá pod instituci Západočeského muzea v Plzni.

SUMMARY

In the town Pilsen is located seven museums, Museum of West Bohemia in Pilsen, The Ethnographic Museum, Puppet Museum, Museum of Church Art Pilsen diocese in Pilsen, Museum of Horrors, The Brewery museum and Patton Memorial Pilsen. Another museum, which I write about in my thesis is Museum of Dr. Šimon Adler in Dobrá Voda at Hartmanice. This museum, although it is not located in Pilsen, belongs to the institution of the West Bohemian Museum in Pilsen.

The origins of Pilsner museums are associated with year to 1878. This year, the "Association of Czech literature and science" founded the first museum in Pilsen. In 1880 the museum was opened for the first time for the public. The most important personalities associated with the beginnings of museums in Pilsen were PhDr. Fridolín Macháček and Ladislav Lábek. The biggest disaster museum experienced in 1939 - 1945.

The main building of the West Bohemian Museum is the monumental three-wing, three-storey house in the Neo-Renaissance style, situated near the Republic Square in Pilsen. Museum of West Bohemia in Pilsen has collections of historical, artistic-industrial and natural history.

The majority of Pilsen museums is located in historical buildings, registered in the Central Register of Cultural Monuments, and thus enhance the overall experience of the individual museums. It is very important to achieve high attendance of museums, their promotion, exhibitions, lectures, organizing various cultural events and last but not least exposure that have much to offer the visitor.

POUŽITÁ LITERATURA:

- ADLER, Sinai. *V údolí smrti*. Zavlekov: AgAkcent, 2004, ISBN 80-903093-7-2.
- BRAUNOVÁ, Dagmar. HUS, Miroslav. *Antické umění ve sbírkách Západočeského muzea v Plzni*. Plzeň: Západočeské muzeum v Plzni, 1985.
- Časopis Národního muzea, oddíl věd společenských. Ročník CXXVI, 1957.
- Časopis Zprávy. Společnosti pro národopis a ochranu památek v Plzni. *Výstavy Národopisného muzea Plzeňska*, č. 2, 1948.
- DAVID, Petr. SOUKUP, Vladimír. *Velká turistická encyklopedie. Plzeňský kraj*. Plzeň: Euromedia Group, k. s., 2011. ISBN 978-80-242-3162-4.
- FOUD, Karel. *Paměť Plzeňského kraje - Muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*. Plzeň: Plzeňský kraj, 2008.
- František Křížík – nejen český Edison*. Časopis Světlo. 6, 2007.
- FRÝDA, František. METLIČKOVÁ, Jarmila. *Západočeský historický sborník 1*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 1995.
- FRÝDA, František. *Plzeňská městská zbrojnice*. Plzeň: Stráž, 1988.
- FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni 1878 – 2008*. Plzeň: Euroverlag, 2008, ISBN 978-80-7247-61-7.
- FRÝDA, František. *Západočeské muzeum v Plzni, 120 let Plzeňských muzeí*. Plzeň: Západočeské muzeum, 1998, ISBN 978-80-7247-61-7.
- HEJNA, Antonín. BENE Sborník Západočeského muzea v Plzni. Plzeň: Západočeské muzeum v Plzni, 1976.
- Ilustrovaná encyklopedie lidské vzdělanosti*. Praha: Reader's Digest Výběr, 2001. ISBN 80-86196-29-1.
- KNOFLÍČEK, Zdeněk. KOUTNÁ, Jana. ŽIŽKOVSKÝ, Petr. *Pivovarské muzeum v Plzni*. Plzeň: Garamond, ISBN 80-900268-1-8.
- KUMPERA, Jan. *Osobnosti a západní Čechy. I. díl (do poloviny 19. století)*. Plzeň, Ševčík, 2005.
- LÁBEK, Ladislav. *Gerlachovský dům, měšťanský dům středověku*. Plzeň: Společnost pro národopis a ochranu památek v Plzni, 1933.
- MADEROVÁ, Marie. MAZNÝ, Petr. *Plzeň očima Ladislava Lábků*, Plzeň: Starý most, s. r. o., 2003, ISBN 80-239-1693-9.

Národopisné museum Plzeňska za německé nadvlády 1939 – 1945, Plzeň, Společnost pro národopis a ochranu památek, 1945

OPAVA, Zdeněk. *Elektrina kolem nás*. Praha: Albatros, 1985, ISBN 13-724-85.

Sborník Západočeského muzea v Plzni, Historie, Suplement, Plzeň: Západočeské muzeum v Plzni, 1998, ISBN 80-85125-97-6.

ŠPÉT, Jiří. *Fridolín Macháček jako muzeolog a organizátor českého muzejnictví*, Plzeň: Západočeské muzeum, 1996, ISBN 80-85125-83-8.

VOGELTANZ, Evžen. *Pivovarské muzeum*. Plzeň: Západočeské muzeum, 1993

.

.

OSTATNÍ ZDROJE:

<http://www.zcu.cz/research/publications/?id=43885776>.

http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=4848#literatura1374.

<http://www.atlasceska.cz/plzensky-kraj/byvaly-frantiskansky-klaster-plzen>.

<http://monumnet.npu.cz>

<http://www.nepomuk.tapta.cz/augustin-nemejc/>

http://encyklopedie.brna.cz/homemmb/?acc=profil_osobnosti&load=2162

<http://www.verejnasoutez.cz/>

<http://ces.mkcr.cz>

<http://www.zcm.cz/index.php?page=stredovek-sbirky>

http://creativartschool.blogspot.cz/2008_08_01_archive.html.

<http://www.qap.cz/zabava/object/narodopisne-muzeum-plzenska-zve-na-adventni-dilny-43153/article.htm>

http://plzensky.denik.cz/kultura_region/muzeum-loutek-vyrazne-pripomene-rod-karla-novaka.html

<http://zivotopis.osobnosti.cz/josef-skupa.php>.

<http://www.muzeumloutek.cz/>.

<http://plzen.nejlepsi-adresa.cz/zpravy/clanky/Plzen-ma-interaktivni-Muzeum-loutek-7421>.

http://www.bip.cz/info_archiv.php?od=90.

<http://muzeumstrasidel.cz/index.php/nabidka>

<http://www.prazdrojvisit.cz/cz/pivovarske-muzeum/vyukove-programy-pro-skoly/>.

Propagační materiály Musea církevního umění plzeňské diecéze. Soukromý archiv autora.
Radio Český Rozhlas, *Náš host – archeolog Mgr. Jiří Orna a archeoložka Mgr. Veronika Dudková*. [14. 11. 2011]
Radio Český Rozhlas, *Západočeský vandrovník* [3. 10. 2012].
Soukromý archiv autora. Rozhovor s ředitelem Západočeského muzea v Plzni PhDr. Františkem Frýdou ze dne 4. 3. 2013.
Soukromý archiv autora, pořízený při návštěvě expozice Muzea loutek ze dne 29. 3. 2013.
Soukromý archiv autora. Rozhovor s kurátorem sbírky Ivanem Rollingerem ze dne 4. 4. 2013.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA:

Obrázek č. 1: Hlavní budova Západočeského muzea.....	II
Obrázek č. 2: Reliéf od V. E. Šaff „Dívčí válka“.....	II
Obrázek č. 3: Křížikova oblouková lampa.....	III
Obrázek č. 4: Plzeňská městská zbrojnice.....	III
Obrázek č. 5: Budova Národopisného muzea.....	IV
Obrázek č. 6: Expozice Národopisného muzea.....	IV
Obrázek č. 7: Budova Muzea loutek.....	V
Obrázek č. 8: Loutky Spejbla a Hurvínka.....	V
Obrázek č. 9: Budova Muzea církevního umění plzeňské diecéze v Plzni.....	VI
Obrázek č. 10: Klenotnice v Muzeu církevního umění plzeňské diecéze v Plzni.....	VI
Obrázek č. 11: Světnice židovských obyvatel.....	VII
Obrázek č. 12: Budova Muzea Dr. Šimona Adlera.....	VII
Obrázek č. 13: Budova Muzea strašidel.....	VIII
Obrázek č. 14: Muzeum strašidel a Bílá paní.....	VIII
Obrázek č. 15: Budova Pivovarského muzea.....	IX
Obrázek č. 16: Parní stroje a plničky v Pivovarském muzeu.....	IX
Obrázek č. 17: Budova Patton Memorial Pilsen.....	X
Obrázek č. 18: Fotografie a lodička generála Pattona.....	X

Obrázek č. 1
Hlavní budova Západočeského muzea
(foto autor 2013)

Obrázek č. 2
Reliéf od V. E. Šaff „Dívčí válka“
(Foto autor 2013)

Obrázek č. 3

Křížikova oblouková lampa

(Foto autor 2013)

Obrázek č. 4

Plzeňská městská zbrojnice

(Foto autor 2013)

Obrázek č. 5
Budova Národopisného muzea
(Foto autor 2013)

Obrázek č. 6
Expozice Národopisného muzea
(Foto autora 2013)

Obrázek č. 7
Budova Muzea loutek
(Foto autora 2013)

Obrázek č. 8
Loutky Spejbla a Hurvínka
(Foto autora 2013)

Obrázek č. 9

Budova Muzea církevního umění plzeňské diecéze v Plzni

(Foto autora 2013)

Obrázek č. 10

Klenotnice v Muzeu církevního umění plzeňské diecéze v Plzni

(Foto autora 2013)

Obrázek č. 11
Světnice židovských obyvatel
(Foto autora 2013)

Obrázek č. 12
Budova Muzea Dr. Šimona Adlera
(Foto autora 2013)

Obrázek č. 13
Budova Muzea strašidel
(Foto autora 2013)

Obrázek č. 14
Muzeum strašidel a Bílá paní
(foto autora 2013)

Obrázek č. 15
Budova Pivovarského muzea
(foto autora 2013)

Obrázek č16
Parní stroje a plničky v Pivovarském muzeu
(Foto autora 2013)

Obrázek č. 17
Budova Patton Memorial Pilsen
(Foto autora 2013)

Obrázek č. 18
Fotografie a lodička generála Pattona.
(Foto autora 20013)